

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет природоохоронний
Кафедра економіки природокористування

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: **Вдосконалення розвитку екологічних поселень в
сучасних умовах**

Виконала студентка групи СТ-18
спеціальності 101 «Екологія»
Белозерова Аліна Валентинівна

Керівник к.екон.наук, доцент
Попова Марія Олександрівна

Рецензент д-р екон.наук, проф.
Садченко Олена Василівна

Одеса 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Природоохоронний

Кафедра Кафедра економіки природокористування

Рівень вищої освіти бакалавр

Спеціальність 101 «Екологія»

(шифр і назва)

Освітня програма «Організація еколого-туристичної діяльності»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
природокористування

Губанова О.Р.

“2” березня 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

студентці Белозеровій Аліні Валентинівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Вдосконалення розвитку екологічних поселень в сучасних умовах

керівник роботи Попова Марія Олександрівна, к.еко.наук, доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ОДЕКУ від “14” вересня 2021 року № 175-С

2. Строк подання студентом роботи 03.06.2022 року

3. Вихідні дані до роботи матеріали періодичних видань, монографій, нормативно-правові акти, статті фахових збірників, наукових робіт, статистична інформація, матеріали сайтів Інтернет-мережі.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні аспекти сучасної екологізації.
2. Дослідження сучасного стану розвитку екологічного поселення.
3. Шляхи підвищення ефективності екологізації поселень.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 1. Основні принципи побудови архітектурних споруд.
 2. Основні принципи екологічного функціонування і розвитку їх житлового середовища згідно концепції сталого розвитку.
 3. Спільні риси екопоселень.
 4. Містоутворююча основа екопоселень .
 5. Концепція трьох «Е».
 6. Функції індустрії екотуризму.
 7. Чотири аспекти залучення туристів на територію поселення.

8. Запропоновані заходи у екопоселенні «Ромашки».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
	немає		

7. Дата видачі завдання _____ 2 березня 2022 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Аналіз наукової літератури з досліджуваної теми, написання вступу.	02.03.22-07.03.22	94	Відмінно (А)
2.	Написання першого розділу.	08.03.22-14.03.22	92	Відмінно (А)
3.	Написання другого розділу.	15.03.22-20.03.22	94	Відмінно (А)
4.	Узагальнення результатів до першого і другого розділу	12.05.22-15.05.22	96	Відмінно (А)
5.	Рубіжна атестація.	16.05.22-20.05.22	94	Відмінно (А)
6.	Написання третього розділу.	21.05.22-28.05.22	94	Відмінно (А)
7.	Узагальнення отриманих результатів. Оформлення електронної версії роботи. Перевірка на наявність плагіату.	29.06.22-03.06.22	94	Відмінно (А)
8.	Перевірка роботи науковим керівником, надання відгуку, складення протоколу та висновку керівника, підпис авторського договору	04.06.22-10.06.22		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		94	Відмінно (А)

Студентка

_____ (підпис)

Белозерова А.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Попова М.О.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра на тему «Вдосконалення розвитку екологічних поселень в сучасних умовах» Белозерової Аліни Валентинівни

Актуальність теми. Одним з найважливіших принципів розвитку суспільства є взаємовідносини людини та природи. Екологічні поселення є перспективним напрямом як форма урбанізації з урахуванням сучасної екологічної ситуації та характеризуються зміненими формами діяльності людини. Проте аспекти розвитку екологічних поселень залишаються недостатньо дослідженими та потребують удосконалення. Таким чином, існує необхідність розробки рекомендацій щодо вдосконалення саме в даній області. У зв'язку з цим тема нашого дослідження є досить актуальною і своєчасною.

Мета і задачі дослідження. Мета роботи – на основі передових наукових підходів до організації екологічних поселень в сучасних умовах провести аналіз обраного об'єкта дослідження і визначити шляхи вдосконалення в цій області.

Для досягнення мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

- визначити поняття, сутність ідеології організації екологічних поселень;
- провести аналіз та оцінку потенціалу розвитку екопоселення «Ромашки» в сучасних умовах;
- розробити шляхи підвищення ефективності екологізації поселень.

Об'єктом дослідження виступає процес формування конкурентоспроможного сучасного екологічного поселення.

Предметом дослідження є організаційна діяльність та механізм формування системи сприяння якісному впровадженню альтернативних форм діяльності, придатних для використання в умовах екологічних поселень.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою роботи є фундаментальні концепції економічної теорії, наукові положення в галузі менеджменту та міждисциплінарних наук, класичні підходи до формування системного погляду на екологізацію, роботи з вдосконалення конкурентоспроможності туристичного підприємства в контексті вирішення екологічних проблем з урахуванням сталого розвитку суспільства.

Інформаційною базою виступають нормативно – законодавчі акти України, статистичні дані, отримані вітчизняними та зарубіжними вченими, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, інформація електронних Інтернет-ресурсів.

Результати дослідження. У кваліфікаційній роботі бакалавра розглянуто сучасні проблеми потенціалу розвитку екопоселень в сучасних умовах та розроблено практичні рекомендації щодо їх вирішення.

Сформульовані та обґрунтовані положення та рекомендації можна застосовувати для подальшої розробки науково-практичних підходів щодо формування системи сприяння розвитку сучасного туристичного підприємства на підставі екологізації.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг тексту кваліфікаційної роботи бакалавра – 66 сторінок, таблиць – 4, рисунків – 7.

Перелік ключових слів: екологічне поселення, сталий розвиток, «зелене будівництво», електроенергія, навколишнє середовище.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ	7
1.1. Екологізація як фактор конкурентоспроможності сталого розвитку суспільства	8
1.2. Сутність ідеології організації екологічних поселень	14
1.3. Аналіз зарубіжного досвіду в організації екопоселень	24
2. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОСЕЛЕННЯ	32
2.1. Загальна характеристика екологічного поселення «Ромашки»	32
2.2. Аналіз та оцінка потенціалу розвитку екопоселення в сучасних умовах	35
3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ПОСЕЛЕНЬ	43
3.1. Розробка рекомендацій щодо формування системи сприяння якісному впровадженню альтернативних форм діяльності, придатних для використання в умовах екологічних поселень	43
3.2. Перспективні шляхи впровадження розроблених рекомендацій	49
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Екологічне поселення – поселення, створене для організації екологічно чистого простору для життя групи людей, що зазвичай виходять з концепції сталого розвитку та організують харчування за рахунок органічного сільського господарства. Одна із форм ідейної громади.

Сучасні міста, особливо великі, стають менш придатними для проживання. Збільшується забруднення повітря, води, ґрунту. Зростає техногенне навантаження на навколишнє середовище. Стреси, неякісне харчування, малорухливий спосіб життя призводять до зростання серцево-судинних захворювань. Знижується якість життя.

Що може бути більш привабливим, для людини, яка живе в XXI столітті, ніж життя в гармонії з собою та природою. Яка є вірогідність того, щоб створити таке суспільство, де буде підтримуватися така гармонія.

Сучасні екопоселення – своєрідна соціальна лабораторія, в якій поселенці шукають моделі гармонійного та ефективного життя на землі. Це не крок назад від цивілізації, а прогресивніший і стійкіший підхід до організації життя на землі.

Екопоселення можна визначити як – поселення з усіма рисами людської діяльності розумних меж, в якому людська діяльність безпечно інтегрована в природне середовище таким чином, що підтримуючи здоровий розвиток людини, може успішно продовжуватися невизначено довгий час.

Актуальність теми полягає в тому, що одним з найважливіших принципів розвитку суспільства є взаємовідносини людини та природи. Екологічні поселення є перспективним напрямом як форма урбанізації з урахуванням сучасної екологічної ситуації та характеризуються зміненими формами діяльності людини. Проте аспекти розвитку екологічних поселень залишаються недостатньо дослідженими та потребують удосконалення. Таким чином, існує необхідність розробки рекомендацій щодо вдосконалення саме в

даній області. У зв'язку з цим тема нашого дослідження є досить актуальною і своєчасною.

Екологічні поселення є перспективним напрямом як форма урбанізації з урахуванням сучасної екологічної ситуації та характеризуються зміненими формами діяльності людини, зокрема: екологічним землеробством, сільським господарством тощо.

Мета роботи – на основі передових наукових підходів до організації екологічних поселень в сучасних умовах провести аналіз обраного об'єкта дослідження і визначити шляхи вдосконалення в цій області.

Створення умов для вирішення економічних, соціальних, екологічних проблем суспільства та духовного розвитку, розкриття творчого потенціалу та можливості самореалізації особистості шляхом створення мережі екологічних поселень.

Для досягнення мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

- визначити поняття, сутність ідеології організації екологічних поселень;
- провести аналіз та оцінку потенціалу розвитку екопоселення «Ромашки» в сучасних умовах;
- розробити шляхи підвищення ефективності екологізації поселень.

Об'єктом дослідження виступає процес формування конкурентоспроможного сучасного екологічного поселення.

Предметом дослідження є організаційна діяльність та механізм формування системи сприяння якісному впровадженню альтернативних форм діяльності, придатних для використання в умовах екологічних поселень.

Проблемою постає відчуженість поселенців від суспільства свідчить про деградацію сучасної цивілізації, чим викликає занепад поселення та обумовлює гостру необхідність розробки і впровадженні заходів для розвитку особливо в туристичної діяльності.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ

1.1. Екологізація як фактор конкурентоспроможності сталого розвитку суспільства

Екологізація – процес послідовного впровадження нової техніки та технології, нових форм організації виробництва, виконання управлінських та інших рішень, які дають змогу підвищити ефективність використання природних ресурсів з одночасним збереженням природного середовища та його поліпшення на різних рівнях.

Сьогодні важливою умовою сталого розвитку світової економіки є екологізація процесів виробництва, перехід усієї системи господарського відтворення людства на принципи, які відповідають завданню збереження навколишнього середовища [1].

У сучасному світі великий вплив має мода і тенденції на усе екологічне та екології в цілому. Виробники відмовляються від усього шкідливого для людини та навколишнього середовища замінюючи все екологічно чистим продуктом.

Сучасний стан ринку екологічно чистої продукції характеризується швидкими темпами розвитку: обсяг продажів органічної продукції на міжнародному ринку.

Виробництво екологічно чистої (органічної) продукції стає невід'ємною частиною соціально-економічної системи регіону, а питання розвитку даного виробництва входить у глобальну проблему, як сталого забезпечення продовольчої безпеки населення, так і проблеми виживання людини, збереження її генофонду, що підтверджується низкою досліджень сучасних вчені.

В таблиці 1.1 представлено приклади стандартів, які успішно використовуються світовими компаніями в площині кращих практик формування зеленої конкурентоспроможності.

Таблиця 1.1.

Імплементовані екологічні стандарти [23]

Назва програми	Опис
Designed for the Environment	Запроваджено Агентством з охорони навколишнього середовища США (EPA), щоб вказати на екологічність продуктів бажані інгредієнти. Цю етикетку можна використовувати на чистих та миючих засобах Green.
Energy Star	Сертифікат EPA, метою якого є скорочення викидів парникових газів за рахунок енергоефективності. Це Сертифікат, на який слід звертати увагу при покупці приладу Green.
Forest Stewardship Council	Продукти, які мають логотип FSC, гарантовано містять деревину або вироби з деревини, заготовлені з сертифікованого, добре керованого лісу. Цей логотип найчастіше зустрічається на продуктах зеленого будівництва.
Green Seal	Прагне зменшити вплив на навколишнє середовище, пов'язаний із використанням, виробництвом та утилізацією продуктів та послуг.
Greenscapes	Цей логотип EPA з'являється на продуктах зеленого ландшафтного дизайну і означає, що продукт розроблений таким чином екологічно чисті завдяки збереженню природних ресурсів, а також за рахунок зменшення відходів і забруднення.
LEED	Сприяє сталому розвитку сайту, економії води, енергоефективності, вибору екологічно чистих матеріалів та якості навколишнього середовища в приміщенні. Ця сертифікація поширюється на будівлі, а не на окремі вироби.
Quality Assurance International Certified Organic	Програма сертифікації QAI розроблена для сертифікації кожного кроку органічного ланцюга: З землі, на якій продукт вирощений; до переробних та вантажно-розвантажувальних установок, які перетворюють продукт для підготовки його до полиць магазинів. Цей сертифікат може бути на будь-якому одязі, виготовленому з органічних волокон до органічних продуктів.
USDA organic certification	Усі інгредієнти вирощені таким чином, щоб моделювати природні системи шляхом сприяння біологічному різноманіттю, переробка поживних речовин і поповнення родючості ґрунту без використання токсичних і стійких хімічних пестицидів і добрива. Ця етикетка наноситься на органічні харчові продукти та волокна.
Water Sense	Логотип EPA, який засвідчує, що продукт є водоефективним. Принаймні, продукт із маркуванням води На 20% ефективніший, ніж середній продукт у своїй категорії, і відповідає цим іншим рекомендаціям.

Активними учасниками процесу виробництва екологічно чистого продукту є представники малого аграрного бізнесу (селянські (фермерські)

господарства, сільськогосподарські кооперативи, індивідуальні підприємці), що визначається перевагами даних організаційних форм: можливість ведення багатофункціонального сільського господарства; спеціалізація залежно від соціально-економічних та природно-географічних умов господарювання; зміни зовнішнього ринкового середовища.

Крім того останнім часом все більшого поширення отримує виробництво продуктів харчування із застосуванням ручної праці, що забезпечує велику екологічну чистоту і безпеку вироблених продуктів харчування. Подібне виробництво найбільш перспективно реалізовувати в рамках малих форм господарювання, найчастіше сімейних.

Практика показує, що стимулювання випуску екологічно чистої продукції малими формами господарювання має спиратися на створення економічних, юридичних та організаційних умов за умови комплексності та взаємопов'язаності всіх заходів державного впливу на екологічність виробництва продукції сільського господарства [2].

Система просування екологічно орієнтованих конкурентних переваг підприємств в ринковому середовищі включає наступні складові:

1. Подолання труднощів просування екологічно орієнтованих підходів та зелених технологій. З огляду на це компанії повинні: цілісно та комплексно підходити до вибору напрямків екологізації діяльності, включаючи позиціонування в ринковому конкурентному середовищі; дотримання вітчизняних та світових стандартів та нормативних вимог; оцінювання зелених ініціатив як місць здійснення витрат та їх оцінки для можливостей та перспектив розвитку бізнесу.

2. Формування стратегічних пріоритетів на основі економічного оцінювання. Комплексна трансформаційна робота, успіх у реалізації екологічної політики потребує розуміння всієї системи витрат та ефектів, набору екологічних заходів, доступних для реалізації. Після того, як ця база фактів буде розроблена, компанії повинні вибирати свої зелені ініціативи на основі як економічних, так і стратегічних оцінок вибору, який вони

визначають. Економічна оцінка вимагає оцінки «вартості», що формується в довгостроковій перспективі завдяки цим ініціативам. Він повинен охоплювати всі рушії створення вартості – від кількісних показників, таких як ціноутворення та економія коштів, до таких якісних, як набір та залучення працівників – інакше деякі довгострокові переваги «green» не будуть враховані як частина бізнес-обґрунтування.

3. Врахування довгостроковості трансформаційних процесів. Загальновідомо, що формування екологічно орієнтованих конкурентних переваг – довгий шлях перетворень. Для того, щоб досягти успіху, потрібна адекватна увага до планування, реалізації та моніторингу відповідних зелених ініціатив.

Формування «зеленої конкурентоспроможності» виступають такі напрями: розвиток та впровадження зеленої енергетики, що передбачає виробництво та використання екологічно чистої енергії та відновлювальних джерел; виробництво та просування зелених товарів, послуг та екологічно чистих продуктів; імплементація зелених процесів в господарських операціях, що обумовлює екологізацію виробничої діяльності [3].

Інтерпретація категорії «сталий розвиток» зазвичай охоплює екологічно орієнтований розвиток за умов узгодженості економічних, соціальних і екологічних складових зі зростанням добробуту суспільства й окремих його членів нині та на перспективу, що не супроводжується погіршенням стану природних екосистем. В економічному та соціальному аспектах це характеризується категорією «зростання»; щодо екологічної складової, то тут складніше, адже концепція сталого розвитку передбачає не просто збереження природно-ресурсного потенціалу у первісному стані, а можливість його відтворення, тобто – здатність біологічних систем до самовідновлення [4].

Не всі приклади бізнесу у світі можна повністю описати як зелений бізнес. Але багато представників великого, маленького та середнього бізнесу вступили на стежку мінімізації впливу на навколишнє середовище.

Деякі вибрали безвідходне виробництво, де продукти та матеріали або повністю використовуються в бізнесі або йдуть на переробку. Інші ж використовують у роботі лише вторинні матеріали. У різних ситуаціях різні власники бізнесу дійшли рішення інвестувати у діяльність, яка значно знизил вплив з виробництва на навколишнє середовище.

Кожен бізнес може впроваджувати «зелену» стратегію у своїх інтересах, щоб їхній бізнес вважався «зеленим». Для деяких видів діяльності це означає підвищення доходу шляхом зменшення витрат або шляхом збільшення продажів або в сукупності ці фактори.

Багато представників бізнесу думаю, що потрібно реагувати на запитання на вимоги клієнтів у «зелених» продуктах та послугах. У таких випадках вони спеціально орієнтуються на ринок, де технології та способи виготовлення, за рахунок яких виготовляють та постачають свої продукти споживачам.

Сьогодні зелений бізнес пропонує рішення для деяких найбільш гострих екологічних проблем суспільства:

- проектування та будівництва енергоефективних будівель;
- вторинна переробка та безпечне управління відходами;
- розвиток відновлювальної енергії;
- очищення стічних вод [5].

Поки що в Україні діють близько 20 компаній, які видають екологічні сертифікати. З них лише одна є українською. Організація «Жива планета» підтверджує екологічність продукту стилізованим зображенням зеленого журавля. Такий символ можна знайти не лише на товарах, але й на послугах. На ринку екологічних послуг мають потенціал будівництво екодомів та прибирання територій, за якої не використовуються хімікати.

Ринок екологічних товарів продовжує розвиватись у всьому світі. На заході він перестав бути новим і став прийнятим явищем. Наразі цей сегмент бізнесу має великий спектр різновидів товарів та послуг. Еко-продукцією можуть бути домашній текстиль, канцтовари, одяг, косметика, дитячі іграшки

та продукти харчування. Для України найбільш цільовим сектором може стати ринок екологічно чистих продуктів харчування. Причина в тому, що ми маємо хороші аграрні ресурси та гідну репутацію виробника продуктів харчування. Наразі в Україні вже функціонують еко-ферми. Їхня кількість становить близько 200 підприємств. Слід зазначити, що кількість споживачів таких товарів в Україні продовжує зростати.

На заході цей напрямок розвивається набагато динамічніше. Цьому сприяє чітке профільне законодавство та відносна економічна стабільність. Варто зазначити, що Україна вже експортує свої еко-товари до ЄС.

У цьому допомагають квоти. За статистикою, на експорт йде близько 10% від усієї еко-продукції країни. Але західні інсайдери зазначають, що аж ніяк не весь екологічний імпорт із України доходить до магазинних полиць. Причина у незадовільній якості.

За офіційними даними, попит на органіку в Україні щороку зростає на 2,4%. Як показали соціальні опитування, 54% співвітчизників готові переплачувати екологічно чисту продукцію. Щоправда, дорожче, ніж на 20%, вони платити не збираються. Тільки 13,5% з опитаних відмовляються від органіки, оскільки мають власні сади та городи.

Для сталого розвитку екологічного поселення збільшується трудовий потенціал та розвивається житлова та соціальна сфери поселення. Враховується також екологічний показник території, збільшення якого призводить до покращення здоров'я населення і збільшення якості сільськогосподарської продукції.

В Україні більш практикується використання пасивних систем енергозбереження в більшості своїй за рахунок використання енергозберігаючих природних матеріалів.

У сучасній архітектурі активно використовується впровадження вітрогенераторів безпосередньо в фасад будівлі. Це стало можливим після того, як інженери створили зовні привабливі безшумні і компактні вітряки з витонченим вигином лопатей.

Значний внесок у формування об'ємно-просторової і композиційної структури архітектурних споруд внесли розміщення на фасаді і впровадження безпосередньо в фасад об'єктів проектування сонячних батарей і колекторів.

При цьому можна виділити два основні принципи (рис.1.1.):

- естетичне призначення;
- практичне призначення

Рис. 1.1. Основні принципи побудови архітектурних споруд

Естетичне призначення передбачає використання альтернативних джерел енергії, як декоративні елементи, але дані поновлювані джерела енергії не покривають потреби будівлі в енергії.

Практичне ж призначення, на противагу до естетичного, полягає в постачанні будівлі енергією в повній мірі, а в окремих випадках, навіть виробленні кількості енергії з надлишком, яку в подальшому можна було б використовувати для постачання енергією сусідніх будівель [6, 5-6].

Розвиток еко населених пунктів відповідав основним завданням: звести до мінімуму споживання енергії, обмежити шкідливі викиди в державному та всесвітньому масштабі; берегти біологічні ресурси; приносити економічну користь суспільству; знижувати забруднення довкілля; забезпечувати хороші умови життя і відпочинку мешканцям екопоселення; зберігати ландшафтні та культурні цінності краю (регіону); робити свій внесок у досягнення громадських цілей та підвищення добробуту всього суспільства [7].

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття термінових заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення збалансованого (сталого) розвитку [8].

Реалізація Україною моделі сталого розвитку суспільства передбачає раціоналізацію використання природних ресурсів, зменшення шкідливого впливу на природне навколишнє середовище, а завдяки впровадженню сучасних ресурсозберігаючих і безвідходних технологій, альтернативної електроенергетики, біотехнологій, вторинного використання сировини, води тощо – перехід до біоекономіки, покращення рівня та якості життя населення та загальну екологізацію економічного розвитку України.

Таким чином, знаходження компромісу між економічними показниками та екологічними перевагами чистого виробництва буде забезпечувати формування зелених конкурентних переваг підприємств [3].

1.2. Сутність ідеології організації екологічних поселень

Ідеологія екопоселень при розумному використанні самовідновлюваних засобів забезпечення життя, як природних засобів, людина може повністю забезпечити свій добробут. Ці кошти повинен мати кожна людина від народження у вигляді ділянки землі – його малої Батьківщини, яка дає йому

місце для життя, забезпечує природною їжею, матеріалом для створення житла тощо. Відібрати в людини ці засоби – все одно, що позбавити її повітря чи сонячного світла. Функція держави – гарантувати їх отримання, охороняти їх.

Сучасна цивілізація штучно поділяє людину та природу. Людина, яка знаходиться поза природним середовищем, або не розуміє, як нею ефективно користуватися, змушена підкорятися штучній системі забезпечення життя, набагато менш ефективною (рис.1.2.).

Рис. 1.2. Основні принципи екологічного функціонування і розвитку їх житлового середовища згідно концепції сталого розвитку

В результаті аналізу світового досліду і теоретичних досліджень екопоселень були сформульовані основні принципи екологічного функціонування і розвитку їх житлового середовища згідно концепції сталого розвитку: принцип еко-рівноваги, принцип енергозбереження, еко-

функціональний принцип, психофізіологічний принцип, принцип традиційності, принцип соціального комфорту [9].

Основний сенс екологічного поселення як громад, полягає у: гармонійної взаємодії з навколишньою середою, мінімізація (відсутність) негативного впливу на неї; створення умов для здорового та довгого життя людини; створення умов для гармонійного розвитку особистості.

Ідеологія екопоселень – це прагнення автономності в найширшому значенні цього слова; ведення перманентного сільського господарства; стійке природокористування; використання поновлюваних ресурсів для життєдіяльності; здоровий спосіб життя; правильне харчування екологічно чистими продуктами. Ця ідеологія властива всім екопоселенням. Але слід мати на увазі, що кожне екопоселення може вводити додатково для своїх поселенців певні природоохоронні обмеження та обмеження у способі життя: відмова від алкоголю, куріння, лихослів'я, вживання м'яса або термічно обробленої їжі; обмеження на шумні види робіт, а також будь-який побутовий шум у певний час; відмова від застосування деяких матеріалів чи технологій; застереження щодо присутності на території поселення певних видів тварин, які несуть загрозу для інших мешканців поселення або не несуть користі взагалі, мінімізація чи заборона на використання автотранспорту з викидом негативних вихлопних газів тощо.

Істотна частина населення яка прагне жити поза містом, прийти до здорового та природного способу життя, як наслідок, до виробництва екологічно чистих продуктів харчування. Для реалізації своїх цілей вони засновують фермерські господарства та спробуй інші форми спільної життєдіяльності, такі як екологічні поселення.

Екопоселення – це автономні та життєздатні міста, які не можуть бути універсальними – різна місцевість, ландшафт, клімат та етичні установки засновників щоразу формують унікальний еко-організм. Однак у них існують спільні знаменники:

1. Дотримання принципів сталого розвитку – взаємодія з природою, максимальне зменшення шкідливого впливу на довкілля, зменшення екосліду
2. Рециклінг води та відходів.
3. Стійке природокористування – пермакультура, стійке комплексне багатоцільове лісокористування та лісовідновлення.
4. Використання альтернативних джерел енергії – сонячні батареї, вітрові установки, комплексне та раціональне використання відновлюваних джерел енергії.
5. Green development – екологічно чисті матеріали у будівництві (солом'яні блоки, саман, дерево, глина, цегла, камінь, пісок, ракушняк та ін.).
6. Мінімізація енергоспоживання – будівництво енергоефективного житла, мінімізація побутового енергоспоживання.

Зазначають шість класифікаційних ознак, що відрізняють екопоселення від традиційного сільського поселення, а саме: здоровий спосіб життя, мінімізація енергоспоживання, органічне землеробство, лісокористування, певне самозабезпечення та розвиток особливого соціокультурного середовища у поселеннях (рис.1.3.).

Основна думка будь-якого екопоселення – збереження природи і на самперед життя у гармонії з нею. Звідси випливає головний, але неочевидний принцип функціонування всіляких екопоселення – принцип стійкості екопоселення, тобто створення та подальше функціонування екопоселення як завгодно довгий час, при цьому абсолютно незалежне від анти-екологічної діяльності інших частин суспільства. При цьому мається на увазі, що в екопоселенні мають бути представлені в повному обсязі всі аспекти повноцінного людського життя: проживання, відпочинок, суспільне життя, комерція, освіта та ін.

Рис.1.3. Спільні риси екопоселень

Екопоселенням можна вважати альтернативне поселення, створене з метою організації екологічно безпечної життєдіяльності його членів на засадах органічного землеробства.

Екопоселення – є однією з форм ідейної громади. Під ідейною громадою, в свою чергу, ми розуміємо цілеспрямовано створене місцеве співтовариство людей, задумане для тіснішої співпраці, ніж інші спільноти. Мета створення може мати різні мотиви: спільне використання ресурсів, налагодження добросусідських відносин, здоровий спосіб життя у злагоді з природою, життя і працю з дотриманням принципів того чи іншого вчення або ідеї. Можуть бути й інші цілі, засоби, методи, правила і принципи, що розділяються членами ідейної громади [7].

Нерідко освіта в екопоселеннях ґрунтується на релігійних переконаннях учасників та засновників тематичних проєктів. Серед таких релігійних напрямків мабуть найпоширенішим на сьогоднішній день, є християнство та буддизм. Подібність фундаментальних релігійних підвалин з основоположними принципами екології, як науки, формує вдале підставу для стійкого науково-технічного та ментально-соціального розвитку.

Бути не залежним від анти-екологічної діяльності інших частин суспільства – це все, що необхідне для функціонування всіх систем екопоселення, може і має бути зроблено в цьому чи іншому екопоселенні. І тут, наприклад, використання палива з урахуванням видобутку з корисними копалинами (нафта, вугілля) неприпустимо, так як воно непоправне в найближчому для людства майбутньому; електроенергія теж не з централізованої ЛЕП, а від власних джерел поновлюваної енергії (або іншого екопоселення); горючий газ для побутових потреб використаний не з магістрального газопроводу або балонів, куплених у сільському магазині, а вироблений, наприклад, з гною за допомогою біоустановки тощо.

Виходячи з принципу стійкості переважна більшість, якщо не всі існуючі екопоселення лише здаються гармонійно вписаними в природу і мають всі ознаки екопоселення. Насправді в тому чи іншому вигляді вони (десь більшою мірою, десь у мінімальній) проживають капітал, накопичений поза екопоселень і створений анти-екологічними структурами та способами.

Існують такі сервісні послуги, які на перший час буде важко побудувати і надавати у кожному екопоселенні (наприклад, лікарні або школи). Але з розподілом праці між екологічними поселеннями будь-який великий проєкт може бути реалізований групою або мережею екопоселень. І це дуже важливо. Тому що у реальній перспективі дозволить реалізувати принцип стійкості екопоселень [10].

Екологічне поселення – поселення, створене для організації екологічно чистого простору для життя групи людей, що зазвичай виходять з концепції сталого розвитку та організують харчування за рахунок органічного

сільського господарства. Одна із форм ідейної громади. У різних екологічних поселеннях зустрічаються різні екологічні (природоохоронні) обмеження та самообмеження виробництва та обороту товарів, застосування тих чи інших матеріалів чи технологій, способу життя. Як найбільш поширені приклади можна навести:

- стійке землеробство – це використання технологій обробки землі. Як правило, також буває заборонено використання отрутохімікатів та пестицидів на території екопоселення;

- стійке лісокористування та полікультурне лісовідновлення – це дбайливе використання лісів та роботи з висадки різних порід дерев для формування в лісах стійких екосистем, на відміну від монокультурних посадок (схильних до хвороб та шкідників), що активно практикуються лісопромисловими організаціями;

- мінімізація енергоспоживання є досить поширеною практикою, що виявляється у будівництві енергоефективного житла (див. енергоефективний будинок), використання поновлюваних джерел енергії, мінімізації побутового енергоспоживання.

- часто на території екопоселень не вітається куріння, вживання спиртних напоїв та нецензурна лексика аж до повної їхньої заборони.

- серед жителів екопоселень звичайною практикою є ті чи інші системи природного харчування, наприклад, вегетаріанство, сиродіння, веганство тощо. В окремих випадках на території екопоселень заборонено вживати м'ясо або вирощувати худобу на м'ясо.

- більшість жителів екопоселень зазвичай дотримуються систем здорового способу життя, який включає загартовування, відвідування лазні, активне фізичне навантаження, позитивний життєвий настрій.

Говорячи про причини, які впливають на від'їзд людей в екопоселення, варто зазначити, що маються на увазі не стільки спонукальні мотиви, скільки саме загальні умови, які формують критичний настрій особистості і

спонукають її замислитися про інші форми буття. У ході дослідження були виділені наступні причини:

1. Неприйняття нинішньої цивілізації, зосередженої в містах, з її культом споживання, що опошляє масовою культурою, деградацією і руйнуванням моральних основ.

2. Психологічні витрати сучасного життя у місті – відсутність свободи в житті і творчості, важкі емоції, стреси, психологічний тиск, негативні емоції, тривоги, розпач.

3. Особиста криза нереалізованості, професійної спроможності, викликаний тим, що стандартизований світ не дає можливості проявити повною мірою свободу творчості.

4. Духовний пошук, захоплення езотерикою. Як показали дані дослідження, навряд чи можна знайти поселення, вільне від духовної складової. Відкрито чи ні, але практично все опитувані (і не тільки в родових маєтках) ставлять пошук нової духовності до своїх пріоритетів.

Важливо звернути увагу, що у своїх духовних пошуках поселенці практично не виходять за рамки філософії New Age і езотерики, які якраз і розраховані на думаючих, шукаючих, небайдужих, але все ж таки довірливих людей, які володіють глибокими знаннями в духовній області і готових звернутися до практично будь-якої яскравої ідеї в красивій оболонці. У філософії New Age дуже багато говориться про те, що потрібно відмовитися від розуму і довіритися інтуїції, прислухатися до своєї душі, емоцій, відчуттів;

5. Власне екологічні мотиви. Як зазначалося вище, саме екологічні причини (особливо у тому західному розумінні, де екологія сприймається як розробка принципів раціонального використання природних ресурсів) є найпоширенішими для творців екопоселень. У своєму прагненні на природу поселенці йдуть швидше просто за «чистим» життям, у тому числі за свіжим повітрям, за здоровою їжею, за ключовою водою, за незайманою природою тощо.

6. Потреба людей у житті землі, на природі, поза «бетонних джунглів».

7. Занепокоєння за долю дітей. Найбільшою мірою ці роздуми властиві мешканцям родових маєтків з їх ідеєю відтворення свого роду, хоча й інші поселенці також відзначають важливість цього мотиву.

8. Латентне невдоволення соціальною та політичною ситуацією в країні та світі. Ця причина як мотив догляду вербально виражена слабше за інших. Жителі екопоселень не висловлюють відкритих звинувачень на адресу держави (за рідкісними винятками). У той же час не явно тема невдоволення соціальною політикою держави, зокрема станом сьогоденної медицини, системи освіти, дитячого дозвілля тощо, приховано, але наполегливо звучить у відмові поселенців від багатьох загальноприйнятих речей – від досягнень офіційної медицини, від щеплень, на перевагу домашніх пологів; відмову від очного шкільного навчання, у переході на екстернат; у критиці ювенальної юстиції тощо. Непрямим чином вибір таких альтернативних практик знову свідчить про спробу ескейпу, втечі від держави, про небажання (або неможливості) вирішувати свої проблеми в рамках існуючої системи, про недовіру державі про невіру в неї (табл.1.2.).

Таблиця 1.2.

Причини від'їзду людей в екопоселення

№	Причини
1	Неприйняття нинішньої цивілізації.
2	Психологічні витрати сучасного життя у місті.
3	Особиста криза нереалізованості, професійної спроможності.
4	Духовний пошук, захоплення езотерикою.
5	Власне екологічні мотиви.
6	Потреба людей у житті землі, на природі.
7	Занепокоєння за долю дітей.
8	Латентне невдоволення соціальною та політичною ситуацією в країні та світі.

Важливо також, що рідко зустрічалася і позиція, згідно з якою екопоселення повинні не протистояти цивілізації, а показати перспективний шлях розвитку, стати місцем для розвитку нових природоохоронних

технологій. У цьому сенсі питання про перспективи руху екопоселень стає ключовим у розумінні цього.

У більшості сільських та приміських екопоселеннях їхні жителі прагнуть самі вирощувати собі екологічно чисті продукти харчування, із застосуванням технологій органічного сільського господарства. У деяких (як правило, більших) екопоселеннях вдається створювати власне виробництво так само і одягу, взуття, посуду та інших речей, необхідних для жителів екопоселення та товарообміну із зовнішнім світом. Як правило, продукція повинна вироблятися з місцевих відновлюваних природних матеріалів або відходів/вторинної сировини, за екологічно чистими технологіями, а так екологічно безпечно використовуватися та утилізуватися. (На практиці не завжди вдається досягти всіх поставлених цілей).

Ряд екопоселень використовують автономну малу альтернативну енергетику. Також впроваджується «зелене будівництво». Екологічне («зелене») будівництво – це практика будівництва і експлуатації будівель, метою якої є зниження рівня споживання енергетичних і матеріальних ресурсів при одночасному збереженні або підвищенні якості будівель і комфорту їх внутрішнього середовища.

Число людей в екопоселенні може змінюватись у межах 50–150 жителів, оскільки в цьому випадку, згідно з даними соціології та антропології, забезпечуватиметься вся необхідна для такого поселення інфраструктура. Тим не менш, можуть існувати і великі екопоселення.

Жителі екопоселення зазвичай об'єднані спільними екологічними чи духовними інтересами. Багато хто з них бачать техногенний спосіб життя неприйнятним, що руйнує природу і веде до всесвітньої катастрофи. Як альтернативу техногенної цивілізації, вони пропонують життя у невеликих поселеннях із мінімальним впливом на природу. Екологічні поселення часто співпрацюють між собою, зокрема багато з них об'єднані в Мережі поселень (наприклад, Глобальна мережа екопоселень).

Певною мірою принципи екопоселень можуть бути застосовані і до вже існуючих сіл. Обов'язковою умовою таких поселень є гармонійна взаємодія з природою та мінімальний негативний вплив на неї.

Таким чином, стратегічна мета створення родових маєтків та екологічних поселень – створення нового способу життя, заснованого на симбіозі людини та природи, переорієнтація людства з техногенного шляху розвитку на духовний, проходження нового етапу у духовному розвитку людського суспільства та цивілізації в цілому.

Екологічні поселення, є перспективним об'єктом для подальшого розвитку екологічного руху.

1.3. Аналіз зарубіжного досвіду в організації екопоселень

По мірі зростання урбанізації, населення та навантажень на довкілля, життя у великих містах породжує все більше проблем. Водночас розвиток зелених технологій, прогрес електронних комунікацій та автономних систем життєзабезпечення робить все більш доступним і комфортним життя на лоні природи.

Перші екопоселення на Заході виникли в зв'язку зі зростаючою кризою, одночасно з рухом хіпі, війною у В'єтнамі і маршами протесту, посиленням інтересу до внутрішнього світу людини і усвідомленням екологічних проблем в західному суспільстві. Екопоселення орієнтувалися на модель комуни. Вони будували комунітарне суспільство, засноване на спільному веденні господарства та принципах гармонійних взаємин з природою. Акцент у них робився на вибудовуванні взаєморозуміння між учасниками і мінімізації споживання.

Наступним етапом у створенні екопоселень став їх перехід від «комун» і «громад» в статус «екологічних поселень» (ecovillages). У 1991 році була створена Всесвітня мережа екопоселень (Global Ecovillage Network) завдання якої полягало в об'єднанні і підтримці сільських і міських спільнот у

формуванні високоякісного еколого-орієнтованого способу життя. Важливою формою містобудівного здійснення ідей стали екопоселення, які спираються на місцеві ініціативи та інтеграцію чотирьох аспектів стійкості - екологічного, економічного, соціального і культурного.

Серед членів GEN нажалі нема жодного з України [9].

Найбільш фантастичні проекти описують мобільні поселення, плаваючі штучні острови, міста на дирижаблях, трансполії вздовж транспортних магістралей тощо.

Принаймні наближення людства до нової зеленої технологічної революції екопоселення стають своєрідними «зонами випереджаючого розвитку», що випробують нові концепції агломерацій, ландшафтної архітектури та зеленого технологічного устрою як альтернативу урбанізації та перевантаженим мегаполісам.

На думку Юрія Крупнова, голови Наглядової ради Інституту демографії, міграції та регіонального розвитку, «Садібна урбанізація передбачає відродження багатопокілінної сім'ї, яка мешкає під одним дахом».

Житло зможе знову стати не типовим осередком у багатоповерховому мурашнику, а естетично своєрідним і несхожим на інші родові маєтки з автономними системами життєзабезпечення.

Тенденцією розвитку сучасних міст стає переїзд у приміську зону та будівництво міст-супутників, створення агломерацій.

Екологічні поселення, що виникали наприкінці ХХ століття, вже відповідали вимогам введених екологічних стандартів у будівництві та характеризувались активним використанням сучасних енергоефективних технологій та комп'ютеризованих методів управління системами будівель.

Екологічні поселення являють собою експериментальні малоповерхової забудови, побудовані за екологічними стандартами на основі кооперації жителів, які прагнуть вести екологічний спосіб життя та організувати ефективне самоврядування. Тобто використовувати екологічно чисті джерела енергії, продукти органічного сільського господарства, досягати можливо

повної утилізації відходів, відмовлятися від зайвого споживання тощо. Екопоселення існують у двох формах – сільських та міських (у приміській чи парковій зоні).

Жителі поселення займаються екологічним бізнесом – виробляють сиродавлену олію, цільнозернове борошно, корисну каву з жолудів, печуть печиво, роблять хліб, створюють натуральну косметику, варять мило на рослинній основі, майструють вироби та прикраси, шують із натуральних тканин, створюють гарні (рис.1.4.).

Рис.1.4. Містоутворююча основа екопоселень

В даний час розроблені різні класифікації екопоселень і їх принципи. Основу класифікації вітчизняних екопоселень становить їх внутрішня ідеологія, або мета. Аналіз теоретичних основ і зарубіжного досвіду кращих світових практик показує, що містоутворюючою основою переважної частини

екопоселень стає широке коло діяльності: різні галузі сільського господарства, народні ремесла, охорона природи, екотуризм, курортносанаторні послуги, наука, екологічна освіта та просвіта.

Багато екопоселень було створено для забезпечення роботи національних парків і заповідників. Ознайомлення з базою даних GEN (2018 року) дозволяє виділити наступні типи екопоселень: міські екопоселення; аграрні екопоселення; міжнародні об'єднання; екологічні поселення; традиційні сільські екопоселення; трейлерні селища; пермакультурні місця; міста, що змінюються; освітні центри; центри екотуризму [11].

Міжнародна мережа екопоселень The Global Ecovillage Network (GEN) є консультативним членом ECOSOC ООН. Загальною метою GEN (Глобальної мережі екопоселень) є об'єднання та підтримка екопоселень, освіта світу про них та розвиток регенеративного руху – надихати, масштабувати та сприяти тому, щоб спільноти та люди з усіх верств суспільства стали активними учасниками переходу до сталої та регенеративної присутності людини на Землі. До неї входять різні типи стійких поселень та екодеревен (sustainable settlements and ecovillages) екоміста (ecotowns).

Прикладом виступає одне з таких екопоселень, як Зібен Лінден (Sieben Linden або Сім лип, Німеччина) є одним з великих та відомих європейських екопоселень.) Заснований у 1997 році сьогодні Sieben Linden налічує близько 150 жителів, які живуть на 80 га родючих сільськогосподарських земель та соснових насаджень. Засноване в 1993 році, поселення має площу 80 га, більшу частину яких займають посадочні поля та ліс. Поселення використовує сонячні батареї, системи очищення води, компостні туалети, для опалення використовуються дрова, активно відновлюється лісопосадка, поля обробляються вручну.

Енергоефективні будинки будуються із застосуванням природних матеріалів, за допомогою каркасного будівництва з утепленням із солом'яних блоків. Всі будівлі оснащені електрикою, джерелом якої є значна кількість сонячних батарей, розташованих на дахах будівель. Сонячні колектори

протягом дня нагрівають великі резервуари води, що знаходяться усередині будівель. Вночі вода подається в радіатори та обігріває приміщення. У поселенні знаходиться найбільша в Німеччині колекція таких будинків, а також найбільший в Німеччині каркасний будинок з утепленням із солом'яних блоків. Для того, щоб здати перший такий будинок в експлуатацію, проводилося безліч тестів по теплопровідності і вогнетривкості. Основним принципом організації даного екопоселення було «створення моделі сільського поселення, в якому відпрацьовуватимуться оптимальні рішення як екологічних, так і соціальних питань».

Екопоселення Амадціємс (Латвія) розташоване в горбистій місцевості, за 80 км від Риги та 12 км від міста Цесіс. Є яскравою демонстрацією гармонійного поєднання природного ландшафту, сучасних технологій та дизайну. Амадціємс організував латвійський бізнесмен Айварс Звірбуліс, викупивши 3000 га лісу в горбистій місцевості. Будівництво було розпочато у 2004 році. Площа забудованої території екопоселення становить 200 га.

Слід зазначити, що це екопоселення призначене виключно для проживання та рекреаційного проведення часу. Побудов загального користування тут немає – у них немає потреби, агровиробнича діяльність не ведеться.

Екосело Ламмас в Уельсі (Великобританія) створена її засновниками у 2009 році для доказу можливості життя у віддаленні від великих міст, у гармонії з природою на основі самозабезпечення, поєднання вікових будівельних традицій із новітніми технологіями. Поселення складається з дев'яти наділів, кожен на 1 га. Основні напрямки діяльності: фермерське господарство – овочівництво, садівництво, тваринництво. Будинки зводяться із традиційних натуральних матеріалів – лісу, пресованої соломи, глини. Село створено для доказу можливості життя у віддаленні від великих міст, у гармонії з природою на основі самозабезпечення, поєднання вікових будівельних традицій із новітніми технологіями.

В основі ідеології екопоселення лежить концепція трьох «Е»: екологічність, енергозбереження, ергономіка (рис.1.5.).

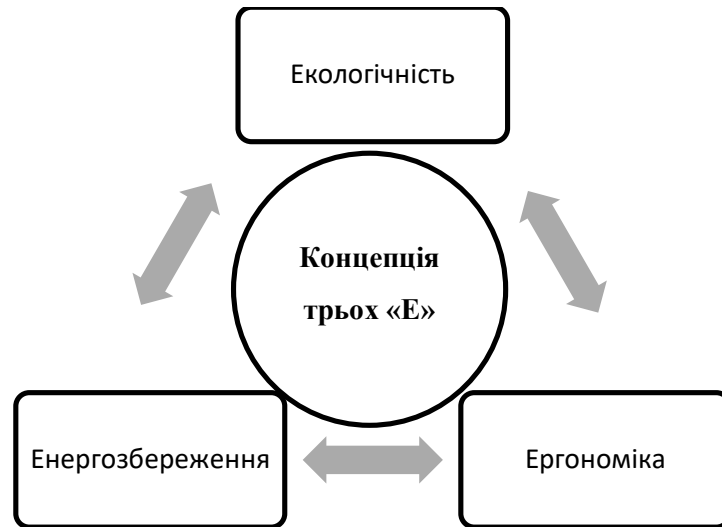

Рис. 1.5. Концепція трьох «Е»

Жителі екоселу проводять семінари з екобудівництва, пермакультури, створення стійких громад, роблять тренінги та майстер-класи з плетіння кошиків, бджільництва та всього, що може давати додатки.

Екологічність в екодеревні базується на повній переробці рідких та твердих відходів, збиранні дощової води, очищенні та повторному використанні «сірих» стоків. Енергозабезпечення орієнтоване на альтернативні джерела – фотогальванічні установки в комбінації з генератором, що живиться біомасою та відходами деревини, для отримання яких існують спеціальні посадки дерев.

Екопоселення Ханем Холл (Hanham Hall, Брістол, Великобританія), будівництво якого завершилося в 2015 році, є однією з флагманських програм, що просуваються Агентством з питань житла та спільнот Англії у розвитку житлового будівництва селищ «з нульовим викидом вуглецю».

Ханем Холл знаходиться в 7 км від центру Брістоля, розташовується на території завбільшки 9 га і примикає до зеленого поясу, що включає луки, водні об'єкти, відкриті простори. Площа озелених територій становить 3,5 га.

Екопоселення включає 186 будинків різної площі та відповідає найвищим галузевим стандартам, включаючи теплові та акустичні характеристики, денне освітлення в будинках, стандарти внутрішнього простору та надання простору для побутових зручностей.

Екопоселення Ханем Холл була оцінена як схема «Найкращого сталого розвитку» у Британії у 2014 році.

Проект екопоселення Frog Song (Сан-Франциско, США), який орієнтований на «сільське» життя в передмісті з вписаною в ландшафт місцевості забудовою. Девіз проекту: екопоселення – для еко-мислячих людей, які шукають «старомодне» відчуття того, що раніше було «спільнотою». Тут передбачені окремі сімейні будинки, великий громадський будинок, в якому може бути велика кухня та їдальня, бібліотека та вітальня.

Визначення екопоселення дає Global Ecovillage Network (GEN), яка розглядає його як поселення людей, що реалізують модель сталого розвитку на основі холістичного (цілісного) підходу до природи та людини, матеріального та духовного як нерозривного цілого. Для моделі сталого розвитку важливими є чотири виміри стійкості – соціальне, культурне, екологічне та духовне, що передбачає:

- висока якість життя;
- збереження природних ресурсів;
- залучення всіх членів поселення до прийняття спільних рішень;
- екологія людського житла; використання екологічних технологій.

Проекти реконструкції урбаністичних територій, наприклад, Los Angeles EcoVillage, Christiania у Копенгагені. EcoVillage є одним із найактивніших членів глобального руху у розвитку екопоселень. Всі ці роки EcoVillage дотримується простого правила: завжди вчитися, постійно розвиватися. Воно було створено у 1991 році і за майже 30 років свого існування перетворилося на велику спільноту з кількістю жителів у 500 осіб, які мешкають на 70 гектарах землі.

Порівнюючи зі світом на сьогоднішній день українська зелена економіка знаходиться на початку свого розвитку, і говорити про повноцінні стійкі екопоселення поки не доводиться. Українські поселенці тільки починають свій шлях із застосуванням світового досвіду еко-культури, але ці починання дають нам надію на формування сильної низьковуглецевої течії в Україні.

Український дизайнер Юрій Ринтовт вже багато років живе в лісі під Харковом, де він зі своїми однодумцями організував власний еко-простір, який від початку проектувався як творче село для художників. На його думку місто спотворили остаточно. Жити зараз в місті неможливо. Говорити про екологію, говорити про життя справжнє, не будучи в лісі. Ходити по землі потрібно пошепки [12].

Звертаючись до України, слід зазначити, що для нашої країни феномен екопоселень є ще більш новим, ніж для західних країн. На відміну від західних країн, Україна не мала такого історичного досвіду у вигляді різного роду комун та альтернативних спільнот, як, наприклад, США. Нові суспільні рухи, які значною мірою долучилися до виникнення екопоселень у західних країнах, в Україні також порівняно слабо розвинені [13].

Таким чином, можна сказати, що за більш ніж піввікову історію рух екопоселень довів, що життя в гармонії з природою – не утопія. Головним питанням є вибір та комбінування технологій для зниження собівартості будівництва, забезпечення автономного забезпечення енергією та водою. Для сільських екопоселень центральним питанням є забезпечення зайнятості, вибір галузей у розвитку «зеленого» бізнесу. Екопоселення в яких вперше з'являються чудові альтернативи та інноваційні рішення. Сільські або міські поселення з соціальною структурою, що динамічно розвивається, надзвичайно різноманітні, але єдині у своїх діях, спрямованих на маловитратний і високоякісний спосіб життя [14].

2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОСЕЛЕННЯ

2.1. Загальна характеристика екологічного поселення «Ромашки»

Поселення розташоване неподалік від Києва – це місце розвитку декількох культур, місце першої козацької столиці, а також, за деякими свідченнями, дуже хороше місце для духовних практик, один з енергетичних центрів України. Усі поселенці вегетаріанці, вони не вживають ні тютюну, ні алкоголю. У будь-яку погоду вони ходять босоніж, цим пояснюють своє міцне здоров'я.

Перші екопоселенці з'явилися в Ромашках у 2004 році. За словами одного з поселенців Андрія Ковалевського спочатку група поселенців хотіла створювати поселення біля Ходорова в полях (Миронівський район). Але місцева влада відмовилася надати поля для забудови. Запропонувала напівзакинуте село, щоб ми могли спробувати свої сили і показати, що у нас не просто вавка в голові. Перші поселенці приїхали туди, подивилися – і відразу закохалися в те село. Хати були готові – післявоєнні мазанки.

У власній хаті Андрій ось уже 4 роки саперною лопаткою створює свій «підземний світ». Все почалося з бажання використати простір за піччю та створити погріб. На кухні відриваються потаємні двері, вмикається світло і ось сходи кудись вниз. На стінах видно шари різних ґрунтів, прокопані полицьки для зберігання продуктів. Це – перший рівень. В подальших планах – створення підземної кімнати для медитацій та бажання «дійти до підземного озера» на рівні 18 метрів.

З глибин можна піднятися і вгору – на подвір'ї Андрія мобільний зв'язок спрацює лише якщо вилізти на шовковицю.

Андрій вважає, що відмовитись від благ цивілізації має бути легко, адже в Ромашки приїздять люди, котрі не прагнуть жити у розкоші, не прагнуть до розваг і задоволень матеріального тіла, не прагнуть до легкості в побуті, але

прагнуть до свободи, не хочуть бути зобов'язаними заробляти гроші. В «Ромашках» це можливо, якщо повністю відмовитися від техносвіту та жити за рахунок того, що вирощуєш сам та за рахунок надлишків споживання родичів.

Хата Петра та Олі – чудовий приклад екологічного життя. Їхня родина, оселившись в Ромашках, відмовилася від електрики та водопроводу. Донька Олі та Петра, Уляна, народилася в Ромашках. В свої 5 років, дівчинка знає переважно екопоселенське життя. В Києві вона теж була, але їй там не сподобалося не може заснути від шуму, незвичного для людини, що росте на лоні природи.

У кімнаті ліжка з сіна та пахучих трав, хоча зараз, влітку, вся родина спить на вулиці. На кухні піч для опалення та приготування їжі. Фірмовий хліб Ромашок – житнє борошно та висівки без солі замішуються в гарячій воді, тісто випікають у печі. Особливо смачно з зеленою цибулькою.

Фірмовий місцевий десерт – очищене від шкірки стебло лопуха, «ромашківські банани». На смак трохи нагадує горох. Для солодкості можна спробувати з медом. Діти Уляна та її подруга Маша, котра з батьками приїздить у Ромашки на все літо, їдять ці ласощі так, як міські діти їли б цукерки.

Щодо миючих засобів, то поселенці радять не користуватися побутовою хімією, а замінити її підручними засобами. Серед лідерів рекомендацій – глина замість шампуню та зубної пасти, полин і материнка замість дезодорантів і парфумів, листя лопуху замість підгузків.

У Ромашках лише одна корова, та й та – з поганим родоводом. Тутешні поселенці їздять по молоко до сусіднього села на велосипеді, де купують його майже за київськими цінами, але заводити живність, хоч би козу, не поспішають. При тому, що це підвищило б їхню автономність. Щоб корова давала молоко, вона повинна народжувати потомство. А якщо народиться бичок, його тільки можна продати, а це означає приректи на швидку або

відкладену смерть. А до кармічної відповідальності у «Ромашках» ставляться з усією серйозністю.

За словами Олі, для того, щоб бути автономними, потрібно бути в громаді. А одній сім'ї дуже складно. Якщо є коза, то я вже не можу нікуди їхати. В ідеалі – це здорово, але це здорово в громаді. Потрібно хоч би 150 сімей. В Україні, на жаль, у поселенні постійно живуть 4–5 сімей, а решта приїжджає. У багатьох є прагнення, але немає готовності до подолання труднощів.

Дозвілля собі спеціально ніхто не планує – у містах втомлені 8-годинним робочим днем городяни шукають розваг через відчуття пустки в душі. Замість музики екопоселенці слухають птахів, а кіно та театр, на їхню думку, тут не потрібні, бо «кожен день – як нове життя».

Жителі вирощують екологічно чисті овочі та фрукти, виробляють молочні продукти, трав'яні чаї, виготовляють обереги, сувеніри, а також пропонують послуги проведення традиційних вечорів та свят.

Екопоселення справді виглядають дуже контрастно на тлі мегаполісу – городяни-туристи тут швидко дичавіють. Скажімо, за день візиту до «Ромашок» турист встигне викупатися голяка в озері, спробувати місцеві вегетаріанські делікатеси або навіть самотужки приготувати їжу на вогнищі, порубати дрова та почне філософськи спокійно ставитися до кропиви, яка жалить босі ноги.

Приживаються не всі, тому що постає ряд проблемних невирішених питань, як-то транспорт та легкий доступ до медичних послуг.

Згідно з переконаннями жителів «Ромашок», будь-яка хвороба на природі проходить швидше та легше. Вони без страху купаються у закритій непроточній водоймі, лікують рани подорожником або просто водою з озера чи криниці, не знімають з тіла кліщів і взагалі вірять у цілющу силу впливів природи на тіло.

Також в Україні освіта з 1 по 9 клас є обов'язковою. Вирішувати цю проблему ромашківці збираються за допомогою екстернатів – у сусідньому

селі є школа. В їхніх подальших планах «створення власної школи, де людина вчилася б тому, що їй потрібно. Це має бути не дуже складно». Якщо вірити психологам, дітям і молодим людям потрібні спілкування з однолітками, вільний доступ до інформації та розвиток абстрактного мислення.

Попри все поява екопоселень в Україні – цікава тенденція, що свідчить про потребу, бажання та можливість «маленьких українців» змінити своє життя та повернутися обличчям до самих себе [15].

2.2. Аналіз та оцінка потенціалу розвитку екопоселення в сучасних умовах

На сьогодні розвиток населених пунктів України характеризується значними відмінами в рівнях їх соціально-економічного розвитку, неузгодженістю ряду законодавчих та нормативно-правових актів з містобудівним законодавством, недостатньо чітко визначеною загальнодержавною стратегією.

Концепція сталого розвитку населених пунктів визначає основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації.

Сталий розвиток населених пунктів – це соціально, економічно і екологічно збалансований розвиток міських і сільських поселень, спрямований на створення їх економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини [16].

На думку Гілмана, екопоселення, на відміну від традиційних сіл, – феномен постіндустріального суспільства. В подальшому цей термін був інтерпретований самими екопоселенцями, інтереси яких представляє Глобальна Мережа Екопоселень. На їх думку екопоселення – це «навмисна, традиційна або міська спільнота, яка свідомо розроблена завдяки місцевим процесам, яка відповідає всім 4 вимірам стійкості (соціальна, культурна, екологічна, економічна, цілісна система) для відновлення свого соціального та природного середовища. Поряд з термінологією поняття екопоселення прояснена концепція сталого розвитку міст – моделі руху вперед, при якій досягається задоволення життєвих потреб нинішнього покоління людей без позбавлення такої можливості майбутніх поколінь та концепція екологізованого засобу ведення сільського господарства-пермакультури – напряду екологізації і виробництва сільськогосподарської продукції, який полягає у комплексному використанні території і поверхонь будівель і інженерних споруд для інтенсивного вирощування продукції і одночасно для оздоровлення оточуючого середовища та покращення її візуального сприйняття.

Головна відмінність української версії екологічних поселень від світової полягає в тому, що західна ідея екопоселення передбачає створення спільноти, яка б ефективно співпрацювала. Ідея родових маєтків передбачає незалежність домашніх господарств. До решти цілей родового маєтку можна віднести відновлення родючого шару ґрунту, будівництво енергонезалежних будинків, нові підходи до збереження здоров'я, створення сприятливого для духовного зростання середовища, і створення нової системи освіти і виховання [9].

Звертаючись до України, слід зазначити, що для нашої країни феномен екопоселень є ще більш новим, ніж для західних країн. На відміну від західних країн, Україна не мала такого історичного досвіду у вигляді різного роду комун та альтернативних спільнот, як, наприклад, США. Нові суспільні рухи, які значною мірою долучилися до виникнення екопоселень у західних країнах, в Україні також порівняно слабо розвинені [13].

Своєрідна мода на відпочинок у сільській місцевості, що набуває сили в Європі останніми роками, дійшла й до України. Зелений (екологічний) туризм, як відпочинок у селі, для України не є новиною (рис.2.1.).

Екологічний туризм (особливо, у формі біосферного екотуризму) є екологічно безпечним видом природокористування. У його межах пізнання може у руслі або освітнього процесу, або просто ознайомлення. Відмінність першого типу пізнання від другого полягає в тому, що освітній процес пов'язаний з цілеспрямованим та тематичним отриманням відомостей про елементи екосистеми, а ознайомчий – з непрофесійним наглядом за природою. Ознайомлення може відбуватися у пасивній (стаціонарне перебування у природному середовищі), активній (пов'язаній з переходами туриста від одного цікавого природного об'єкта до іншого) та спортивній (подолання природних перешкод при проходженні маршрутів) формах.

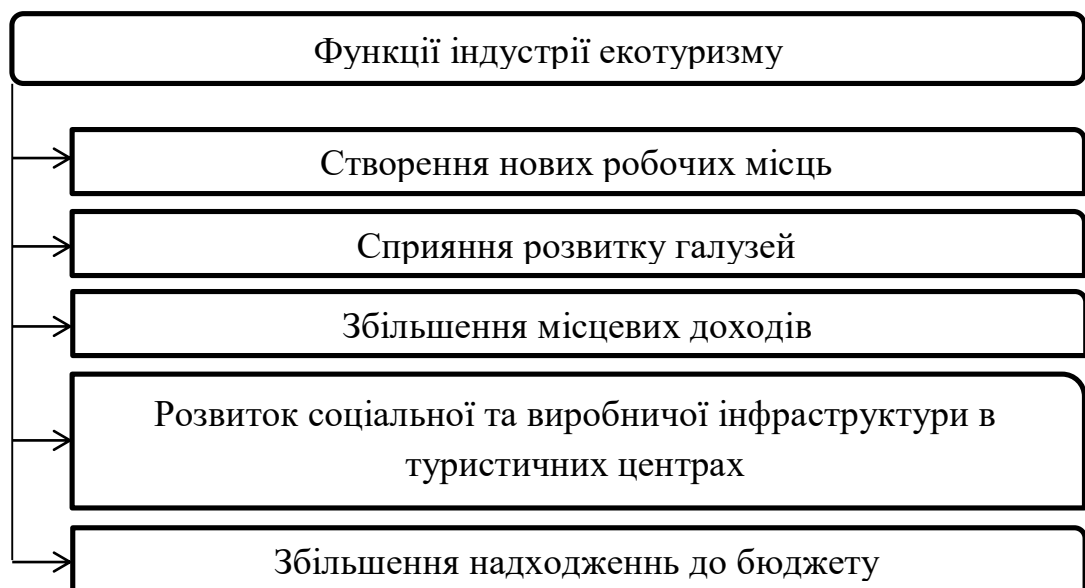

Рис. 2.1. Функції індустрії екотуризму.

Індустрія екотуризму виконує важливі функції у розвитку господарського комплексу й економіки країни, регіону, області, оскільки:

- створює нові робочі місця;

- сприяє розвитку галузей, що орієнтовані на виробництво екотуристичних послуг;
- збільшує місцеві доходи;
- розвиває соціальну та виробничу інфраструктуру в туристичних центрах;
- збільшує надходження до бюджету [17].

Підвищення рівня економічної стійкості регіонів, залучених у туристський процес – явище досить загальне, проте в екологічному туризмі воно набуває особливого звучання, оскільки екотуризм розвивається в економічно відсталих регіонах, які мало зачеплені сучасною господарською діяльністю. Такі території погано забезпечені робочими місцями. Організація нових робочих місць може мати серйозні економічні та соціальні наслідки.

Україні варто скористатися позитивним досвідом розвитку зеленого туризму за кордоном. Адже й наше екоселища приваблює мальовничою природою, специфічним способом життя, українською гостинністю та здоровою їжею.

Екопоселення «Ромашки» можна потенційно розвинути у туристичній сфері. Екопоселення як об'єкти сільського та екологічного туризму можуть бути цікаві не місцевій молоді, а туристам, які приїжджають до нашої країни. Тому ці об'єкти і треба спочатку проектувати не так на внутрішній, але в'їзний туризм. Запропоновано розвивати освітній напрямок у використанні екопоселень як об'єктів міжнародного туризму.

Жителям екопоселень, що розвивають туризм, рекомендується офіційно оформити свою діяльність у вигляді постановки на податковий облік як самозайняті для можливості участі у конкурсах на гранти; розширити клієнтську базу за рахунок співпраці з організаціями, що підтримують ініціативи розвитку локального туризму, та регіональними органами влади, готовими надати інформаційну підтримку; розглянути можливість вступу до туристичного кластеру (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Конкуренти екопоселення «Ромашки» (дані 2022 рік) [18]

№	Назва екопоселення	Загальні дані	Кількість сімей
1	Долина Джерел	Київська обл., Макарівський р-н, заснована у 2003 р. Загальна площа 86 га, з них 56 ділянок під родовими маєтками та 9 га загальної землі.	Зараз постійно зимує приблизно 19 сімей + 7 активно освоюються, приїжджають.
2	Поселення Грибне	Чернігівська обл. Ріпкинський р-н, на базі села Грибова Рудня.	Зимує 4 сім'ї.
3	Журавлі	Чернігівська обл., Козелецький р-н, Засновано 2008 р., 20 га.	Зимує 1 сім'я. Активно влаштовують – 5 сімей.
4	Поселення Родових Маєток "Райський сад"	Вінницька обл. Жмеринський р-н.	Постійно живуть 2 сім'ї.
5	Поселення Родових Маєток «Райдужне»	Житомирська область, Пулинський район, с.Підлісне. Засновано у 2010 році. Під поселення нам поки що відведено 22 га.	Зимує 1 сім'я, 2 сім'ї активно освоюють.
6	Поселення родових помість «Сотворичі»	Розвиваються на основі села Павлівка Друга (Черкаська обл.).	6 сімей, що постійно проживають у поселенні.
7	Поселення Родових Маєток «РАЙСЬКА ДОЛИНА»	Одеська область, Іванівський район. Поселення розвивається на території 2-х сіл (с. Велико-Зименове та с. Марціанове, за 4 км Київська траса).	16 сімей зимує у поселенні.
8	Поселення Родових Маєток «Джерельне».	Запорізька область, село Кінські Роздори, на базі хутора Кам'яна Балка.	Постійно мешкає 1 сім'я.
9	Поселення Аратта.	С. Ковалин та С. Строкова під Переяславом, 40 га землі.	15 людей.
10	ПРП «Весела Слобідка»	Київська область, Макарівський р-н, 65 км. від Києва.	Приблизно 60 ділянок, які постійно проживають 16 сімей.

Зелений туризм дає додатковий заробіток поселенській родині та стимулює розвиток її господарства для забезпечення потреб туристів у продуктах харчування.

Метою поширення зеленого туризму в Україні є:

- конкурентоспроможний туристичний продукт на вітчизняному та національному ринках;

- розвиток рекреаційних територій для туристів;

- поширення в'їзного та внутрішнього туризму.

Одним із важливих факторів розвитку поселення є конкурентність.

При належній організації простору поселень екотуризм може залучати стабільний потік туристів цілий рік.

Жителі поселень своїм господарюванням по суті вже створюють простір для екотуризму. Їхня перевага в тому, що вони можуть самостійно регулювати кількість туристів, які вони готові прийняти, брати на себе відповідальність за збереження території її відновлення, формулювати власні правила поведінки для туристів в поселенні.

Залучення туристів у гостьові будинки та фермерські господарства можна не лише рекламною, а й змістовної частини перебування туристів на територіях поселення.

Рис. 2.2. Чотири аспекти залучення туристів на територію поселення.

Залучення включає чотири аспекти:

- територія (тип території, специфіка місця (міфологія), етнокультурний компонент);

- специфіка послуг залежно від потенціалу та обмеження території поселення;

- організація змістовної частини взаємодії в залежно від послуг, що надаються на вказаній території;

- виділення смислової частини в організації дозвілля та іншої діяльності туристів як спосіб підвищення ціннісного ставлення до етнокультурного та природного середовища даної місцевості (рис. 2.2.).

Господарська діяльність мешканців селища включає:

- вирощування рослин як продуктів харчування – найприродніший вид діяльності для поселенця. Сучасні технології дозволять отримати з території родового маєтку продукцію як самозабезпечення, і продажу. Це може бути овочі, фрукти, гриби, ягоди, горіхи. З огляду на те, що екологічно чисті продукти мають гарний попит і цінуються в Європі, надлишки можуть цілком поставлятися на експорт. Таким чином цей, здавалося б, найочевидніший вид діяльності може виявитися одним із найприбутковіших навіть при масовому використанні. Вирощування продуктів харчування має особливе значення для екопоселенців, навіть якщо вони можуть забезпечити себе якоюсь іншою роботою. Екологічно чисті продукти харчування, вирощені у своєму родовому маєтку – необхідна складова здорового способу життя екопоселенців;

- розведення та утримання домашніх тварин. Розведення тварин на забій, особливо масове, не узгоджується з ідеологією гармонійного симбіозу людини та природи. Тому передбачається утримання тварин з метою отримання молока, яєць, вовни, для транспорту, охорони маєтків, боротьби зі шкідливими комахами, гризунами, і т. д. Можливий непромисловий лов риби, бджільництво;

- вирощування рослин для лікарських препаратів, ароматичних – для виготовлення парфумів, рослин для очищення водойм, виготовлення тканин, інших спеціальних видів рослин;

- квітникарство, розведення декоративних рослин;

- розведення саджанців, елітних сортів рослин під насіння.

Ідеї С. Подолинського, В. Вернадського та М. Руденка мають вагомe значення для формування еколого-спрямованого (органічного) сільськогосподарського виробництва, розвитку гармонійних взаємовідносин між природою і суспільством. Доцільно зазначити, що саме вказані гармонійні відносини є основою створення екопоселень, запорукою їх розвитку та ефективного функціонування [2].

Отже, відмінною особливістю туризму в екологічних поселеннях є можливість запропонувати туристам безліч варіантів занять і розваг на одній території, залучення туристів до побуту, місцевих традицій та дозвілля сприяють розвитку дружніх відносин між людьми, народжуються нові плани та проекти з благоустрою поселення.

Реалізації туристичного потенціалу в екологічних поселеннях вимагають фінансового вкладення. На жаль самі жителі поселень часто не мають необхідних ресурсів. Для здійснення ідей та можливостей у реальність необхідно залучення інвесторів із боку.

Привертання уваги до поселення зіграє важливу роль у конкурентоспроможності.

Таким чином, одною з проблем мешканців екопоселення «Ромашки» виступає їхня відчуженість від зовнішнього світу. Залучення людей дасть великий поштовх зростання поселення самого по собі. Для того щоб сприяти покращенню стану екологічного поселення «Ромашки», треба розробити оптимальні рекомендації розвитку умов в екопоселені, що будуть релевантні саме до цього поселення.

3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ПОСЕЛЕНЬ

3.1. Розробка рекомендацій щодо формування системи сприяння якісному впровадженню альтернативних форм діяльності придатних для використання в умовах екологічних поселень

Рух такого виду діяльності як екологічні поселення бере участь у створенні стійких спільнот з альтернативним способом життя, що орієнтуються на відновлення відносин між людьми та природою. Головною метою екопоселення є створення екологічно, економічно і соціально стійке співтовариство, яке існує в гармонії з природою, намагаючись якнайменше завдати шкоди навколишньому середовищу [19].

Аналіз традиційних та альтернативних форм діяльності у сільській місцевості можливий за умови поступового переходу на екологічно орієнтовану модель її розвитку, що передбачає поєднаний підхід, а саме – екологізація виробничого процесу, реалізація інноваційних методів та технологій.

Втручання людини у довкілля призводить до екологічних проблем. Бажання зменшити вартість і збільшити кількість виготовлення продукції без розуміння як це може призвести до екологічних збитків, у результаті має жахливі наслідки. Вже зараз це можна спостерігати у вигляді глобального потепління, катастроф природного походження, онкологічних захворюваннях, забруднення біосфери в цілому, а вирубка лісів є одним з наслідків парникового ефекту.

Зараз спільнота націлена на зменшення шкоди від виробництва та тенденція спостерігається зниження і мінімізація негативного господарювання людини.

Одним з таких напрямків є екологічне чи зелене будівництво [20].

Екологічне будівництво слід розглядати як інноваційний підхід.

До основних завдань «зеленого» будівництва можна віднести:

- створення будівлі з екологічно чистих матеріалів з мінімальним рівнем негативного впливу на довкілля на всіх стадіях створення об'єкта;
- використання альтернативних джерел енергії;
- підвищення комфорту;
- зближення людини з природою;
- зниження втрат тепла, максимально ефективного використання енергії;
- зниження витрат на утримання споруди [21].

За сучасних умов розвитку «зеленого будівництва» комплексні споруди об'єднують в одне ціле екопоселення.

У якості рекомендаційних заходів у екопоселенні «Ромашки» можна запровадити такі: самозабезпечення енергією; пропозиції будівництва енергоефективних будинків; ведення господарської діяльності; зниження відходів.

Майже всі будинки в екопоселенні обігріваються завдяки печам з деревиною. У небагатьох поселеннях відмовляються від електроенергії з урахуванням досягнень наукового-технічного прогресу, але все більше стали використовувати питому енергію вітру та сонця.

Для енергоефективності будинку, потрібно зводити особливі побудови, які в свою чергу здатні акумулювати теплову енергію. Рекомендацій створення екобудинку достатньо. Пропозиція будівництва з бетону методом безперервного лиття із застосуванням полімерної опалубки, яка буде водночас і гідроізоляцією, і утеплювачем. Але, знов виникає питання: використання бетону без армування не завжди виправдано, а поняття «Екодім» у свою чергу виключається через застосування металу при його будівництві. Інша пропозиція – це будівництво екобудинку з піно- або газобетону. Через теплопровідність ці матеріали рівноцінні дереву, хоча виникають сумніви з точки зору абсолютної екологічності та сировинної наповнюваністю.

Іншим із завдань формування нового типу заселення територій постає забезпечення людини трудовою діяльністю та необхідними для життя продуктами при усуненні негативного впливу на навколишнє середовище.

Для багатьох екологічних поселень основним видом діяльності є сільське господарство загалом. Слід зазначити, що специфіка екологічного заселення територій передбачає зміну класичних методів ведення господарства.

Для успішної боротьби з бур'янами велике значення має чергування посівів різних зернових культур видів. Сидерати без внесення в ґрунт може бути корисним не тільки як добриво, а й як ефективний засіб боротьби з бур'янами та ущільнення ґрунту. Рівномірне розкидання рослинних решток створює на поверхні ґрунту так зване «посівне плато». Для цього комбайн необхідно обладнати соломорозкидачем. Посівне плато не тільки утримує вологу, а й запобігає потраплянню в ґрунт насіння бур'янів, воно залишається на поверхні.

Крім того, не менш важливе місце посідає зниження відходів від споживання людини. Сортивання сміття та переробка органічного сміття у компост.

У більшості розвинених країн активно розвиваються і освоюються біологічні методи землеробства, вони використовуються для зменшення або повної відмови від синтетичних мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин при максимальному використанні біологічних факторів для підвищення родючості ґрунтів, знищення хвороб, шкідників і бур'янів, а також здійснення комплексу інших заходів, які не мають негативного впливу на стан навколишнього природного середовища, але покращують умови формування врожаю. Таку систему виробництва називають екологічним землеробством.

Таким чином, нами запропоновано комплекс заходів, щодо сприяння підвищенню ефективності роботи та екологізації поселення «Ромашки» та виявлені перспективні шляхи у цьому напрямі (рис. 3.1.).

Рис. 3.1. Запропоновані заходи у екопоселенні «Ромашки»

Екологічний населений пункт, будучи функціонуючою інфраструктурою, потребує модернізації спеціалізованого технологічного обладнання для підвищення екологічної ефективності реалізації даної концепції організації населених пунктів.

Для проектування та подальшої ефективної роботи запропонованого в роботі екологічного поселення «Ромашки» необхідна централізована система збору та транспортування відходів до місця їх переробки та переробки.

Нині антропогенні викиди та техногенний тиск на навколишнє середовище становлять велику небезпеку.

Деякі хімічні компоненти автомобільних вихлопних газів (наприклад, оксиди азоту та альдегіди) можуть викликати серйозні захворювання у людей.

Викиди справляють значний вплив на екологічну ситуацію на планеті, викликаючи так званий «парниковий ефект».

В екопоселенні «Ромашки» потрібно постаратися взагалі відмовитися від використання транспортних засобів. Альтернативною заміною транспорту можуть стати велосипеди, як ми бачимо в розвинених країнах Європи, перше місце в яких посідає Голландія, де велосипедів більше.

Також важливе місце для транспортування займають такі сільськогосподарські тварини, як коні. Невід'ємно від цього вони можуть служити для орання полів.

Через різноманітність тематичних напрямків техніки планується відійти від облаштування екологічних поселень від сільського типу з метою усунення ознаки деградації сучасної цивілізації.

Екологічні поселення є перспективним напрямом як форма урбанізації з урахуванням сучасної екологічної ситуації та характеризуються зміненими формами діяльності людини, зокрема: екологічним землеробством, сільським господарством тощо.

За деякими даними, можна говорити про нову тенденцію останніх років у розвитку екопоселень: дедалі більшу увагу екопоселенців переміщується у бік концептуалізації свого поселення, детальної розробки внутрішнього устрою та планування подальшого розвитку, налагодження зовнішніх комунікацій і навіть вписування до загальнодержавної системи. Такий рух екопоселень дуже позитивний, тому що, виходячи з «підпілля», з опозиції місту, державі, цивілізації, налагоджуючи діалог з владою, екопоселення рухаються в більш конструктивний бік. Вони все більше не протиставляють себе владі, а намагаються співпрацювати з нею, що перетворює їх на суб'єкт громадянського суспільства в рамках держави. Це не збігання, не внутрішня еміграція, а цілком прийнятна форма громадянської активності. Дуже добре буде запровадити цю тенденцію в нашому екологічному поселенні.

Іншим важливим фактором, який надає сучасному руху екопоселень цивілізаційні форми, є сучасне, наукове ставлення до технологій, особливо

екологічних. Базова мета екопоселення – дотримання рівноваги, мирне співіснування людини та природи. У цьому випадку повна відмова від екологічно безпечних технологічних досягнень цивілізації якраз і означає догляд, втечу. А протилежний підхід справді вбудовує екопоселення в сучасне суспільство і робить його прикладом альтернативного шляху розвитку цивілізації, а зовсім не ухиляння від неї.

Перші екопоселенці, навіть якщо й втекли від цивілізації, надалі були змушені прийти до усвідомлення, що без неї їм не вижити і не стати стійкими. Їм доводиться виживати за рахунок використання сучасних технологій, за рахунок створення освітніх та освітніх центрів та залучення широкого кола людей, за рахунок цивілізованих відносин з владою тощо. Все це, ймовірно, і робить екопоселення «соціальним трансфером», позбавляючи його рис «втечі» і перетворюючи «догляд» на «перехід» на цивілізацію на новому рівні, з новими перспективами. Тому зречення цивілізації поселенцями «Ромашок» призведе до занепаду поселення.

Безумовно, жителі нашого екопоселення вправі розраховувати на підтримку держави, бізнесу, інститутів громадянського суспільства у вирішенні своїх проблем – у сфері правового, фінансово-економічного та іншого регулювання, їх існування і розвиток – як важливий експериментальний майданчик для відпрацювання передових соціальних практик.

Екопоселенці повинні запропонувати суспільству конкретні проекти своєї участі в загальнодержавних програмах – наприклад, таких, як заселення порожніх територій, розвиток сучасних екологічних технологій, екотуризм, лісова політика і т.д.

Впровадження екологічного туризму на території поселення «Ромашки» можна виділити будинки для туристів, де вони будуть розташовуватися. Туристи зможуть пожити життям екопоселенців, долучитися до їхніх традицій та фермерських справ.

Як і в звичайному сільському туризмі можна буде навчитися садити необхідні для харчування овочі, збирати овочі і фрукти, доглядати домашніх тварин. Від відпочинку у поселені туристи відчують розмірене життя та почуття спокою; чистого повітря, тиші та екологічно чистих продуктів; комфортні умови проживання; затишної атмосфери; близькості до природи (збирання ягід, грибів, риболовля, полювання); нових вражень, знайомства з місцевими традиціями, розширення кругозору; розваг для дітей та організованого дозвілля для дорослих.

Види діяльності, пов'язані із зеленим туризмом, можуть стати серйозним джерелом надходження валюти державі. Туристів може залучати здоровий спосіб життя, екологічна чистота місцевості, гарні ландшафти, природа, особливості способу життя, віддаленість від промисловості, чисте харчування, відпочинок на воді, у лісі тощо. Наприклад: зелений туризм; оздоровчий туризм; організація дитячих таборів відпочинку; спортивні напрямки: прогулянки на конях, велосипедах тощо.

Також основою для розвитку екопоселення «Ромашки» можуть стати основні положення Концепції створення екопоселень України (Додаток А).

3.2. Перспективні шляхи впровадження розроблених рекомендацій

Невід'ємною частиною будь-якого будівництва є інвестування. Екологічні інвестиції націлені, перш за все, на охорону та відтворення умов підтримки природно-ресурсного потенціалу враховуючи властивості саморегуляції та самовідновлення екосистем. Підсумки їх використання полягають у зниженні антропогенного та техногенних навантажень на навколишнє середовище; підвищення результативності громадського виготовлення; розширення перспектив використання міжнародних компромісів для активізації торгівлі квотами та екологічно орієнтованою продукцією.

Екологічні інвестиції в основному виявляються у розробці застосування обладнання для захисту та очищення навколишнього середовища; використання ресурсозберігаючих технологій; створення матеріально-технічної бази використання відновлюваних і екологічно чистих джерел енергії у виробничому процесі; виробництво екологічно чистої продукції і на розвиток природоохоронної інфраструктури.

Інвестиційний вклад у будівництво, в решті решт дає змогу інвесторам отримати прибуток у відсотках або дивідендах окрім номінальної вартості паперів.

Дивлячись на економічний стан в Україні, екологічні будівлі стануть фактором попиту. Через несприятливі прогнози на майбутні роки та на скільки ще вистачить енергетично вичерпних ресурсів, якщо продовжити в таких обсягах їх видобувати. Зростання цін з кожним роком на електроенергію, це змушують переходити людей на альтернативну енергію.

Фінансова підтримка держави у використанні «зеленої» енергії підвищить попит у поселені.

Низький рівень конкурентності є ще одним з факторів залучення інвестицій у будівництво. Це дуже добре вплине на розвиток «Ромашок».

У сучасних ринкових умовах найефективнішими є інвестиції в комплексні інновації, що поєднують у собі безліч параметрів.

Подібний поєднуваний ефект – головна властивість екопоселень, саме ці незвичайні якості намагаються створити мешканці, шукають та хочуть відчуті гості, туристи.

Доходи при інвестуванні у ринкові інновації типу екопоселень можуть забезпечуватися також за рахунок виробництва та продажу туристам і іншим бажаючим екологічно чистих, генетично не модифікованих продуктів харчування.

Доходи від туризму у «Ромашках» можуть забезпечуватися за рахунок здавання ділянок з вільними будинками в оренду, приймання та обслуговування туристів у будинках мешканців екопоселень, а також

виробництва та продажу продуктів харчування гостям та іншим покупцям (табл.3.2.).

Таблиця 3.2

Пропозиції для індустрії туризму, які забезпечать ефективне функціонування екологічного поселення «Ромашки» цілий рік

№	Діяльність	Отримання послуг та продуктів
1	Розміщення відвідувачів	Проживання туристів в умовах наданих жителями поселення.
2	Культурну діяльність	Дозвілля туристів, насичення цих програм ігровими елементами та шоу-продуктами, культурно-творчі заняття.
3	Спортивно-розважальну діяльність	Походи, задоволення екологічних потреб, фізкультурно-оздоровчі заняття.
4	Роздрібна торгівля характерними туристичними продуктами з урахуванням специфіки	Органічна продукція, виготовлення одягу, взуття та прикрас з натуральних матеріалів.
5	Характерну туристичну діяльність	Залучення місцевого населення до надання послуг, створення робочих місць.
6	Місцеві обряди та традиції	Залучення гостей поселення до участі в культурно-етнічних традиційних заходах.

Доходи при інвестуванні у ринкові інновації типу екопоселень можуть забезпечуватися також за рахунок виробництва та продажу туристам і іншим бажаючим екологічно чистих, генетично не модифікованих продуктів харчування.

Таким чином, інвестиції в екопоселення показують гарну перспективу зростання віддачі від них, а вже отримані доходи підтверджують реалізованість та вигідність ринкових інновацій подібного типу.

Запровадження «зеленої» економіки у екопоселені «Ромашки», принесе зростання доходів та зайнятості, забезпечується державними та приватними інвестиціями, що зменшують викиди вуглецю та забруднення, що підвищують ефективність використання енергії та ресурсів та що запобігають втраті біорізноманіття та екосистемних послуг.

Перехід до «зеленої» економіки має міцне економічне та соціальне обґрунтування. З'являються переконливі аргументи на користь подвоєння

зусиль і держави, і приватного сектора, спрямованих на здійснення такого економічного перетворення. Перед державою у зв'язку із цим стоїть завдання зрівняти умови для «зеленої» продукції шляхом відмови від надання застарілих субсидій, реформування політики та створення нових стимулів, зміцнення інфраструктури ринку та ринкових механізмів, переправлення державних інвестицій та переходу до зелених державних закупівлі. А перед приватним сектором стоїть завдання усвідомити та використати справжні можливості, що надаються переходом до «зеленої» економіки в ряді ключових секторів, а також відреагувати на реформування політики та цінові сигнали шляхом збільшення обсягів фінансування та інвестування.

Продаж екологічно чистих продуктів харчування вирощених у «Ромашках», за цінами не вище ринкових дозволить зробити імпортозаміщення найширше споживаних найменувань. Це, по-перше, заощадить кошти громадян, по-друге, збереже і навіть покращить їхнє здоров'я, по-третє, залишить гроші в регіоні, по-четверте, дасть виробникам можливість вести найбільш перспективний екологічний спосіб життя та господарську діяльність.

Розвиток сільського екологічного туризму у поселені, також створює додаткові можливості отримання доходів для жителів екопоселень, водночас утворюючи значну кількість нових робочих місць у всіх галузях регіонального господарства. Внутрішній туризм призводить до імпортозаміщення, а в'їзний – до прямого експорту продукції та послуг із регіону.

Практичні рекомендації щодо формування системи сприяння якісному впровадженню альтернативних форм діяльності, придатних для використання в умовах екологічних поселень, на наш погляд, повинні включати до себе такі положення:

- 1) пріоритетний напрям фінансування екопоселень – інвестування;
- 2) релевантне проектування екопоселень – як місця для ведення здорового способу життя;

3) спосіб забезпечення фінансової стійкості екопоселень – шляхом продажу їх діяльності через розвиток сільського туризму.

Таким чином, у ході дослідження нами були виявленні та економічно обґрунтованні можливості застосування інвестиційних проектів у фінансуванні екопоселень, які поєднують у собі одночасно такі характеристики: здоровий спосіб життя, екологічну чистоту місцевості, збереження навколишнього природного середовища, виробництво генетично не модифікованої продукції, базу для екологічного туризму, що дає можливість досягнення найвищого ступеня якості життя населення в вітчизняному екологічному поселенні «Ромашки».

ВИСНОВКИ

В результаті проведеної роботи було встановлено, що на сьогоднішній день реалізація Україною моделі сталого розвитку суспільства передбачає раціоналізацію використання природних ресурсів, зменшення шкідливого впливу на природне навколишнє середовище, а завдяки впровадженню сучасних ресурсозберігаючих і безвідходних технологій, альтернативної електроенергетики, біотехнологій, вторинного використання сировини, води тощо – перехід до біоекономіки, покращення рівня та якості життя населення та загальну екологізацію економічного розвитку України.

Мета нашої роботи полягала у розробці рекомендацій щодо вдосконалення структури екопоселень, відповідно до концепції сталого розвитку, створення екологічно, економічно та соціально сталої спільноти, яка існує в гармонії з природою, намагаючись завдати якомога менше шкоди довкіллю.

Знаходження компромісу між економічними показниками та екологічними перевагами чистого виробництва буде забезпечувати формування зелених конкурентних переваг підприємств.

Таким чином, для екопоселення увага до навколишнього середовища, життя в гармонії з природою є ключовим фактором. Теоретично це означає зберігання енергії, відстеження входу та виходу ресурсів, які використовує спільнота (іншими словами, «забирання» не має значно перевищувати «віддавання»), та визнання залежності виживання людини від природи, усвідомлення людини як невід'ємної частини природи.

Стратегічна мета створення родових маєтків та екологічних поселень – створення нового способу життя, заснованого на симбіозі людини та природи, переорієнтація людства з техногенного шляху розвитку на духовний, проходження нового етапу у духовному розвитку людського суспільства та цивілізації в цілому.

Екологічні поселення, є перспективним об'єктом для подальшого розвитку екологічного руху. Можна стверджувати, що за більш ніж піввікову історію рух екопоселень довів, що життя в гармонії з природою – не утопія. Головним питанням є вибір та комбінування технологій для зниження собівартості будівництва, забезпечення автономного забезпечення енергією та водою. Для сільських екопоселень центральним питанням є забезпечення зайнятості, вибір галузей у розвитку «зеленого» бізнесу. Екопоселення – це локації, в яких вперше з'являються чудові альтернативи та інноваційні рішення. Сільські або міські поселення з соціальною структурою, що динамічно розвивається, надзвичайно різноманітні, але єдині у своїх діях, спрямованих на маловитратний і високоякісний спосіб життя.

Порівнюючи зі світом на сьогоднішній день українська зелена економіка знаходиться на початку свого розвитку, і говорити про повноцінні стійкі екопоселення поки не доводиться. Українські поселенці тільки починають свій шлях із застосуванням світового досвіду еко-культури, але ці починання дають нам надію на формування сильної низьковуглецевої течії в Україні. Слід зазначити, що для нашої країни феномен екопоселень є ще більш новим, ніж для західних країн.

У роботі нами було досліджено екопоселення «Ромашки» та потенціал його розвитку. Перші екопоселенці з'явилися в Ромашках у 2004 році. Поселення розташоване неподалік від Києва. У поселенні постійно живуть 4-5 сімей, а решта приїжджає. Жителі вирощують екологічно чисті овочі та фрукти, виробляють молочні продукти, трав'яні чаї, виготовляють обереги, сувеніри, а також пропонують послуги проведення традиційних вечорів та свят.

У ході аналізу діяльності екопоселення «Ромашки», нами було встановлено, що воно має потенціал для розвитку у туристичній сфері.

Відмінною особливістю туризму в екологічних поселеннях є можливість запропонувати туристам безліч варіантів занять і розваг на одній території, залучення туристів до побуту, місцевих традицій та дозвілля, що сприяє

розвитку дружніх відносин між людьми, при цьому народжуються нові плани та проекти з благоустрою поселення.

Реалізації туристичного потенціалу в екологічних поселеннях вимагають фінансового вкладення. На жаль самі жителі поселень часто не мають необхідних ресурсів. Для здійснення ідей та можливостей у реальність необхідно залучення інвесторів. Привертання уваги до поселення зіграє важливу роль у конкурентоспроможності.

Одною з проблем мешканців екопоселення «Ромашки» виступає їхня відчуженість від зовнішнього світу. Залучення людей дасть великий поштовх зростання поселення самого по собі. Для того щоб сприяти покращенню стану екологічного поселення «Ромашки», ми розробили рекомендації щодо розвитку умов в екопоселенні.

У якості рекомендаційних заходів у екопоселенні «Ромашки» нами було запропоновано: самозабезпечення енергією, будівництво енергоефективних будинків, ведення господарської діяльності, зниження відходів.

Важливим фактором, який надає руху екопоселенням є сучасне, наукове ставлення до технологій, особливо екологічних. Базова мета екопоселення – дотримання рівноваги, мирне співіснування людини та природи. Тому зречення від цивілізації поселенцями «Ромашок» призведе тільки до занепаду поселення.

Основою для розвитку екопоселення «Ромашки» можуть стати основні положення Концепції створення екопоселень України. Кінцевим результатом реалізацій інвестицій в екологічне поселення «Ромашки», має стати створення престижних високооплачуваних та привабливих робочих місць для молоді.

Розвиток технологій не стоїть на місці, людина робить все можливе для співіснування з природою. Майбутнє буде світлим і позитивним, незважаючи на перешкоди, які очікують нас на шляху до вдосконалення життя на планеті Земля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Непеїна Г.В. Екологізація економіки як один зі шляхів ревілізації моделі сталого розвитку. *Науково-практичний журнал*. Миколаїв : С.159-162.
2. Горб О.О., Чайка Т.О., Яснолоб І.О. Розвиток екопоселень в умовах органічного землі як напрям використання потенціалу віновлювальних джерел енергії в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії* № 3 Полтава : 2017. С. 51-55
3. Михайлов А.М., Михайлова Л.І., Стоянець Н.В., Буднік Д.Ю. Конкурентоспроможність підприємств: передумови екологізації *Вісник СумДУ*. Серія «Економіка», № 3 2020. С. 296-302.
4. Лопатинский Ю.М., Меглей В.І. Концепція сталого розвитку як фактор конкурентоспроможності національної економіки. *Науковий вісник Чернігівського університету*. 2016. С. 35-40.
5. Попова М.О. Економіка зеленого бізнесу: Конспект лекцій. Одеса: «ОДЕКУ». 2019. 81 с.
6. Благовестова О.О. Техногенні принципи проектування екологічних поселень. *Науковий вісник будівництва*. Т. 97. № 3 2019. С. 6-9.
7. Кириленко І.Г., Євсєєва Г.П., Савицкий М.В. Екопоселення – пріоритет державної політики розвитку сільських територій. 2015. URL: <file:///G:/55772-Article%20Text-136857-1-10-20160411.pdf>
8. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
9. Благовестова О. О. Принципи формування архітектурно-планувальної структури екопоселень. Харків : 2020. С. 211. URL: https://kstuca.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/11/Blagovestova_disertacij.pdf
10. Екопоселення. 2014. URL: <https://www.ecorodinki.ru/ecoposeleniya>
11. Сайт Глобальної мережі Екопоселень. Global Ecovillage Network (GEN). URL: <http://gen.ecovillage.org>.
12. Беленька О. Екопоселення. URL: <https://yourforest.ua/uk/ekoposeleniya-uverennoe-slov-v-arkhitekture>

13. Дієва Т.С. Феномен екопоселення у світі та в Україні. *Наукові записки. Том 83. Соціологічні науки.* 2008. С. 77-82.
14. Місто майбутнього – світ прогнозів. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/misto-majbutnogo-svit-prognoziv.html>
15. Українські екопоселення: ліжка з сіна, їжа з лопухів і щасливі люди. 2009. URL: <http://life.pravda.com.ua/travel/2009/06/22/21907/>
16. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів: Закон України від 24 грудня 1999 року № 1359-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text>
17. Шумлянська Н. В. Екотуризм як форма долучення до природної та культурної спадщини. *Культура України.* Вип. 47. 2014. URL: <http://www.ic.ac.khatkov.ua/RIO/kultura47/15.pdf>
18. Медісон А. Список поселень родових маєтків України. 2020. URL: <https://www.ukrcedars.com/rodovye-pomestya-ukrainy-perepis-2020-g/>
19. Дуда Л.А. Особливості способу життя людей в екопоселеннях. *Актуальні проблеми психології.* Т.7, Вип.33 С. 153-162. URL: <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v7/i33/19.pdf>
20. Офіційний сайт проекту з розвитку екологічного будівництва в Україні «Толока-Інфо». URL: <http://toloka.info>.
21. Зелена економіка. Зелені технології. Зелені інвестиції : матеріали Міжнар. конф., 6-7 жовт. 2011 р. : зб. тез / *Ін-т проблем ринку та екон.- екол. дослідж.* НАН України. Одеса : 2011. 319 с.
22. Статут екопоселення. 2018. URL: <https://studfile.net/preview/7251787/page:12/>
23. Bhattacharya A., Jain R., Choudhary A. Green Manufacturing Energy, Products and Processes. 2011. 22 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Концепції створення екопоселень України.

Основні принципи Концепції: турбота про землю; турбота про людей; можливість особистої участі кожного громадянина України у створенні екопоселень своєю особистою роботою, своїми коштами.

Ця Концепція не має релігійної спрямованості, ґрунтується на досягненнях сучасної науки, та підтримує позитивні концепції стабільного розвитку взаємовідносин природи та людини незалежно від будь-яких релігійних поглядів та навчань.

Моральні та етичні принципи концепції.

- 1) Досягнення гармонії людської Душі та Тіла.
- 2) Культура – спосіб дії людей; знання – реальна цінність та мета діяльності; краса – найвища мета життя; нескінченність – те, що їх поєднує.

Основні положення Концепції.

1. Створення великої кількості екопоселень на території України та забезпечення їх життєдіяльності здійснюється шляхом реалізації Проекту «Розробка Стратегії створення та розвитку екопоселень України». Проект охоплює як етап створення Стратегії, а й деякі етапи її реалізації.

2. Наступним кроком реалізації ідеї екопоселень України є створення та реалізація пілотних проектів. Одним із перших таких проектів є: Пілотний проект №1 «Туристичний економічний кластер Карпат» та Пілотний проект №2 «Створення екологічного поселення «Зоряний вітер». Підтримуються та реалізуються також інші проекти, створені задля впровадження Стратегії.

3. Тисячі років експериментів у розвитку людства та випробування різних методів управління привели до одного непорушного постулату: необхідності Лідера-натхненника та встановлення Єдиного Закону для всіх. Винятки неприпустимі, бо розхитують головну опору – Закон. Тому екопоселення очолить Лідер-натхненник, присутність якого на етапі створення екопоселення може бути і не видно, але незабаром його робота в

екопоселення на рівні з усіма трудівниками буде відзначена всіма і його провідна, що надихає роль, стане очевидною.

4. Не про закони людських мов, створені на правах сили. Лідер-натхненник не спирається на силу. Йдеться про Вищі Закони, тобто ті, які будять совість і апелюють до серця кожного, хто проживає в екопоселенні.

5. Ієрархічна структура управління, яка є ідеалом для будь-якого суспільства, найбільше підходить для управління екопоселенням. Тому центральне управлінське місце посідає Лідер-натхненник. Він надихає жителів поселень на реалізацію спільних планів розвитку екопоселення. Вироблення Стратегії будівництва та розвитку екопоселень в Україні здійснюється на основі пропозиції громад екопоселень, що діють, внесених їх представниками до робочої групи розробників Стратегії. Таким чином, побудова стратегії здійснюється знизу, але за умови визначення Лідера-Натхненника. Подальша робота з розробки Стратегії здійснюється у процесі взаємодії лідера та робочої групи розробників Стратегії. Робоча група розробників Стратегії створюється терміном на 6 років, тому що її завдання із прийняттям Стратегії не закінчуються, а лише розпочинаються.

6. Стратегію створення та розвитку екопоселень України здійснює та приводить у життя Група Управління. Її кількісний склад визначає кількістю діючих екопоселень.

7. Законопроекти, спрямовані на розвиток екопоселень, розробляє Законотворча група, що складається з 6 представників групи розробників Стратегії та 6 представників Групи Управління. Представники призначаються Лідером за можливої заміни 50% складу Законотворчої групи щорічно.

8. Вищі закони незмінні з погляду сучасного людства. До них відносяться поняття віри, безкорисливого служіння, допомоги, дій, заснованих на сумлінному відношенні.

9. Немає іншого способу правильно побудувати людське життя в екопоселенні, як почати з Вищих Законів, впроваджуючи їх неухильно через Культуру та Освіта у побут та свідомість поселенців.

10. Необхідно вибудувати життя в екопоселенні виходячи не з потреб тіла, але з потреб духу.

11. Орієнтація людських поглядів потребує серйозного перегляду. Людину треба навчити віддавати, перебудувавши всю систему на віддачу, дарування, турботу про інше. У цьому полягатиме перше насущне завдання виховання Нової Свідомості в екопоселенні.

12. Цілком інші критерії повинні лягти в основу системи Нової Науки про Екологію місця проживання людей, а саме: уміння налагодити рівноправний взаємообмін з навколишнім простором: ноосферою, мінеральним, рослинним та тваринним світом.

13. Держава України, в основу якої ляжуть у майбутньому Вищі Закони, що гнучко здійснюють зв'язок між мінливою дійсністю та незмінною Вічністю, буде процвітати, бо налагодить узгоджений ритм між різними енергетичними потоками, що входять до однієї великої системи.

14. Моральна деградація суспільства України – це перший симптом захворювання держави, що можна спостерігати зараз. Здорове суспільство з міцними моральними підвалинами – запорука процвітання держави, і це те, що ми плануємо створити в майбутньому в екопоселенні.

15. Девізом певного періоду становлення Нового Державного Управління України та розвитку екопоселень мають стати слова: «Стабільність у житті – мінливість свідомості» та «Зміниш свідомість – зміниш Життя».

16. У процесі побудови Нової Організації Товариства через будівництво та розвиток екопоселень людині необхідно роз'яснити, що від неї залежить рівень життя, добробут і процвітання людей, що він несе відповідальність за суспільство від першої до останньої ланки, розділяючи її разом з Лідером та іншим керівництвом.

17. Вся система взаємовідносин в екопоселенні повинна бути побудована таким чином, щоб зробити людину найважливішою ланкою всього ланцюга існування, яка розуміє і усвідомлює свою відповідальність за

гармонію та красу життя, яка залежить від її власної внутрішньої гармонії та краси.

18. У свідомості людини повинна засвітитися нова грань істини: людина, що працює на себе, ходить замкненим колом, і немає іншого виходу з неї, як тільки перебудувати своє мислення і зрозуміти, що працювати потрібно для інших.

19. Не Лідер будує екопоселення, а вони правильно формуються завдяки вибудовуванню точної лінії «Лідер – народ» та особистої відповідальності людини за благополуччя та процвітання своєї країни.

20. Необхідне вироблення Системи Нових Поглядів, що розширюють свідомість людей і дають можливість по-іншому поглянути на події, що відбуваються навколо. Система Нових Поглядів закріплюється у Стратегії, проектах, програмах та лягає в основу Кодексу екопоселень України як основного законодавчого документа. Ці Нові Погляди повинні звертати людину в себе, вчити її слухати себе, своє серце і своє сумління. Вищі Закони не змінюються, і відповідні близько до них державні закони будуть затребувані людиною, бо вона відчуватиме усією істотою своєю правду.

21. Люди в екопоселеннях повинні мати певний обсяг знань, бути вихованими, мати уявлення про музику, поезію, живопис. Іншими словами, необхідно створити умови для підтримки в суспільстві екопоселень культурного рівня, що найбільше звертає людину в себе, навчаючи її слухати себе і довіряти собі. У людині потрібно виховувати не тільки віру у власні сили, але й віру в реальність і матеріалізацію думок, невідворотні дії у відповідь на всі його вчинки, як добрі, так і погані.

22. Необхідно, щоб суспільство в екопоселеннях поступово відійшло від упередженого мислення до більш вільного, йдучи тим самим від воєн і зведення рахунків. А цього можна досягти лише шляхом духовного виховання та зростання самосвідомості. Необхідно спрямовувати людей до краси вчинків, думок, слів. Краса має здатність стабілізації станів, які приведуть людину до гармонії та рівноваги.

23. Якщо суспільство в екопоселенні скріплене почуттям патріотизму, відданості та віри в захищеність людини в цьому суспільстві, воно також дбатиме про своїх громадян, розуміючи і свою залежність від настрою народу.

24. Величезна роль полягає у освіті. Люди сильно різняться у своїй свідомості, тому Нова Система Поглядів має впроваджуватися через культуру, бо лише вона здатна широко впливати на маси. Широко означає на різний рівень свідомості. Хтось здатний увібрати нове через музику, хтось через слово, картини, танці. Необхідно внести елементи розумності у всі сфери життя, але найголовніше – до шкільних програм і так званої масової культури. Не всі люди читають книжки, але більшість слухає музику. Музика є чудовим інструментом виховання. Органи управління екопоселень має приділити музиці як найважливішому боці життя народу особливу увагу, бо музична культура є споконвічно людською культурою, яка відповідає вимогам людської природи.

25. Суспільство змінюється не під впливом більшості, але одиниць, які зуміли розвинути в собі такі якості, які перетворилися на їхні магніти. І це не дуга привабливості, що культивується оточенням, а справжній духовний магнетизм особистості, якою яскраво світить індивідуальність.

26. Новий Світогляд екопоселень має спиратися на Вищі Закони, культивуючи в людині чистоту його задумів та сумлінні спонування. Закон, необхідне, суттєве, стійке, повторюване ставлення між явищами у природі та суспільстві. Поняття закон споріднене з поняттям сутності. Існують три основні групи законів: специфічні або приватні (напр., закон складання швидкостей в механіці); загальні для великих груп явищ (напр., Закон збереження та перетворення енергії, закон природного відбору); загальні, чи універсальні, закони. Пізнання закону зазвичай становить завдання науки. Вищі закони – універсальні закони, які керують глобальними процесами та системами (Космос, Всесвіт, тощо). Є постійними, тобто, не схильними до жодних змін і флуктуацій. Людські закони – правила життя суспільства, у суспільстві, державі встановлені самими людьми у вигляді органів управління,

державної влади, і т.д. Схильні до змін відповідно до етапів розвитку людства, народів, держав, і т.д. Оскільки поняття Вищий Закон є досить тотожним «духовному закону», то можна припустити, що і саме «напрямок» дії цих Законів має торкатися і діяти на людину не через так званий аспект розуму (як намагаються робити сучасні закони людського суспільства), а через те, що сакральню ставиться до відчуття та розуміння «духовного центру» у більшості людей – тобто до серця.

27. Морально те, що співзвучне людському совісті.

28. Мораль вже закладена в людині, потребує лише того, щоб про неї згадали, спонукали її. Людині властиво спиратися на краще, слідуючи у житті законам моральності. Законопроекти мають бути моральними, тобто у них обов'язково має звучати совість, совість у її вищому розумінні.

29. Моральні закони, які допомагають розкриватися найкращому в людині. Моральні засади, що дають можливість реалізації особистості, що відкидають будь-який тиск і застосування сили, що виховують дбайливе ставлення та участь у долі близьких.

30. Суспільство екопоселень, яке прийняло такі моральні підвалини і зробило їх основою для виховання та створення системи поглядів, спрямованих на процвітання планети, завжди буде еволюційним, не потребує різких форм знищення відживаючого, таких як війни та революції.

31. Починати заміну застарілих догм та понять треба з області, відданої освіті, використовуючи її як інструмент впливу на масову культуру.

32. Перетворення необхідно розпочинати з освіти, в яку необхідно вносити нові моральні підвалини. Для того, щоб моральні підвалини стали системою поглядів, необхідно виховувати кадри, створюючи курси навчання тих, хто готовий нести нове життя. Тому створення екопоселень буде розпочато саме з цього.

33. Потрібно глибоко усвідомити необхідність зміни однієї системи уявлень іншої, що більш відповідає вимогам Нового Часу.

34. Мистецтво екопоселень має стати не засобом самовираження, а засобом служіння Красі. Краса має бути на екранах телевізорів, у книгах, газетах, виставах.

35. Усі засоби масової інформації екопоселень (ЗМІ) мають стати джерелом сили, а не її пожирачем, позбавляючи людину залишків накопиченої енергії. У ролі вихователя правильних, життєстверджуючих реакцій роль ЗМІ величезна, і потрібно правильно організувати їхню роботу, розставляючи акценти у місцях найважливіших. Від загального настрою людей та їхнього бажання приносити відчутну користь суспільству залежить дуже багато. Необхідно створити систему відмови від розпалювання ворожнечі, чвар і злоби в масовому масштабі, а це можливе лише за умови залучення ЗМІ до такої найважливішої роботи, як виховання Нової Свідомості, і лише тоді можна отримати здорове суспільство з достатньою позитивною енергією. Виходить, що окрім виховного та освітнього завдань на дуже важливе місце також виходить робота з представниками ЗМІ. Від широти їхньої свідомості, від їхнього духовного розвитку, від їхнього бажання трудитися на благо свого народу залежить добробут і моральне здоров'я, клімат відносин та енергія суспільства екопоселень.

36. Необхідно в законодавчому порядку, при концептуальному розробці Статутів екопоселень вирішити питання про відповідальність за завдання ударів по емоційному стану людини, що викликають страх, злість, ненависть, через ЗМІ.

37. Моральний клімат в екопоселенні повинен підтримуватися людьми, які живуть у цій державі, бо народ і держава невіддільні один від одного.

38. Найдієвішим методом для перебудови існуючої системи міст буде не просто викриття цієї системи, її негативних якостей та тенденцій розвитку, а реальна, поступова організація в екопоселенні Нової Форми Життя всередині старої.

39. Турбота про свідомість людства – це турбота кожного з нас. Екопоселення повинні подбати про розширення свідомості народу, щоб процвітати самому [22].